

MAKEDONYA ÜLKE RAPORU

Tarih: 26-7-2018

Hazırlayan: Esra Antepüzümü - Adana Ticaret Odası

İçindekiler	Sayfa No
1.Makedonya hakkında Genel Bilgiler	4
Coğrafi konum	4
Siyasi ve İdari Yapı	4
Nüfus ve İş Gücü Yapısı	4
Doğal Kaynaklar ve Çevre	5
Dahil Olduğu Uluslararası Anlaşmalar	5
Genel Ekonomik Durum	6
Ekonomik Yapı	6
Ekonomi Politikaları	7
Ekonomik Performans	8
2.Makedonya'nın Dış Ticareti	9
Ülkenin Dış Ticareti	9
İhracatında Başlıca Ürünler	9
İthalatında Başlıca Ürünler	10
Başlıca Ülkeler İtibari İle Dış Ticareti	11
İhracatının Ülkelere Göre Dağılımı	11
İthalatının Ülkelere Göre Dağılımı	13
Dış Ticaret Politikası ve Vergiler	14
Kambiyo Rejimi	15
3.Makedonya'nın Türkiye İle Ticareti	16
Genel Durum	16
Türkiye Makedonya İhracatı	16
Türkiye'nin Makedonya'ya İhraç Ettiği Başlıca Ürünler	17
Türkiye Makedonya İthalatı	17
Türkiye'nin Makedonya'dan İthalatı ve İthal Ettiği Başlıca Ürünler	18
İhracat Potansiyeli Olan Başlıca Sektörler	19
Türkiye Makedonya Yatırım İlişkileri	19
4.Makedonya Pazarı İle İlgili Bilgiler	20
Dağıtım Kanalları	20
Tüketici Tercihleri	20
Reklam ve Promosyon	21
Ulaştırma ve Taşımacılık Maliyetleri	21
İşadamlarının Pazarda Dikkat Etmesi Gereken Hususlar	21
Ticareti Etkileye Kültürel Faktörler	24
Para Kullanımı	25
5.Adana Makedonya Dış Ticaret Verileri	25
Adana Makedonya İhracat Verileri	25
Adana Makedonya İthalat Verileri	26
6.Sonuç ve Değerlendirmeler	26
7.Kaynaklar	28

Tablolar İndeksi

	Sayfa No
Tablo 1- Makedonya'nın Dış Ticareti Kaynak: ITC-Trade Map	9
Tablo 2- Makedonya'nın İhraç Ettiği Başlıca Ürünler (1000 \$) - Kaynak: ITC-Trade Map	10
Tablo 3-Makedonya'nın İthal Ettiği Başlıca Ürünler (1000 \$) - Kaynak: ITC-Trade Map	11
Tablo 4-Makedonya'nın İhracat Yaptığı Başlıca Ülkeler (1000 \$)- Kaynak: ITC-Trade Map	12
Tablo 5-Makedonya'nın İthalat Yaptığı Başlıca Ülkeler (1000 \$) - Kaynak: ITC-Trade Map	13
Tablo 6-Türkiye - Makedonya Dış Ticaret Değerleri (Milyon \$) - Kaynak: ITC-Trade Map	16
Tablo 7-Türkiye'nin Makedonya'ya İhracatında Başlıca Ürünler (1000 \$) - Kaynak: ITC-Trade Map	17
Tablo 8-Türkiye'nin Makedonya'dan İthalatında Başlıca Ürünler (1000 \$) - Kaynak: ITC-Trade Map	18
Tablo 9-Adana - Makedonya İhracatında Başlıca Ürünler ve Verileri (Dolar) - Kaynak: TÜİK	26
Tablo 10-Adana - Makedonya İthalatında Başlıca Ürünler ve Verileri (Dolar) - Kaynak: TÜİK	26

Yönetici Özeti

Makedonya, Balkanlar'da bir ülke olup, nüfusu tahmini olarak 2,1 milyondur ve km²'ye 80,2 kişi düşmektedir. Ülke 1991 yılında Yugoslavya'dan Makedonya ismi ile bağımsızlığını ilan etmiştir.

Ülkede işgücünün % 18,3'ü tarım, % 29,1'i sanayi, % 52,6'sı hizmetler sektöründe çalışmaktadır. Ülkenin en önemli sanayi sektörleri; kimyevi ürünler, demir-çelik, makine, metalürji ve tekstildir. Tekstil, özellikle de deri sanayii, en önde gelen sanayi kolunu oluşturmaktadır.

Diğer bölge ülkeleriyle kıyaslandığında Makedonya'nın gelişmiş bir altyapıya sahip olmasına rağmen, ülke ekonomisinin modernleştirilmesi, geliştirilmesi ve bürokrasi, yargı, özel sektörde hakim olan ağır ve gevşek iş kültürünün profesyonelleştirilmesi yönündeki ihtiyaç devam etmektedir. Çok sık değişen mevzuat ve güven duyulmayan yargı sistemi, olası yabancı yatırımcıların Makedonya'da gerçekleştirmeyi öngördüğü yatırım kararlarını bir kez daha değerlendirme gereği duymalarına neden olabilmektedir. Bu durum hemen hemen tüm Balkan ülkeleri için geçerlidir. Dolayısıyla, Makedonya'nın genel olarak diğer bölge ülkelerinden daha iyi durumda olduğu belirtilmelidir.

10 milyar Dolarlık GSMH'sından daha fazla dış ticaret hacmine sahip olduğu göz önünde bulundurulduğunda Makedonya'nın genel olarak ticarete yatkın bir ülke olduğunu söyleyebiliriz. Doğru dağıtım kanallarına girmek, ürün ve segmente göre doğru stratejiyi benimsemek ve kalite/fiyat dengesini iyi ayarlamak kaydıyla Makedonya'da ve bölgede ticari başarı çok da zor olmayacaktır. 2018'in ilk çeyreğinde Gayri Safi Yurt İçi Hasılanın (GSYİH) %0,1 oranında arttığı, sanat, eğlence ve tatil; diğer hizmetler; hanehalkı üretim ve hizmet faaliyetlerinin %12,1 oranında; toptan ve perakende satış, araç servisleri, ulaşım ve depolama, konaklama ve gıda sektörü %10,5 oranında ve mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler ile idari ve destek hizmetleri %8,1 oranında artış gösterdiği, inşaat, iletişim, yatırımlar ve kamu hizmetleri alanlarında 2017 yılının aynı dönemine göre gerileme görüldüğü, hükümetin tüm dikkatini Yunanistan ile isim sorununun çözülmesi müzakerelerine vermesi ile Makedonya'da yeni yatırımlarda ve inşaat sektöründe beklenen iyileşmeyi olumsuz etkilediği de göz önünde bulundurulmalıdır.

Ülkeye ihracat potansiyeli olan başlıca sektörler arasında gıda ve tarım ürünü, taze sebze/meyve, inşaat malzemeleri, tekstil/hazır giyim, makineler aksam ve parçaları, otomotiv ana ve yan sanayi, otomobil lastikleri, ilaç ve tıbbi malzemeler, beyaz eşya, kozmetik ve kişisel bakım ürünleri, hijyenik ürünler, mobilya, aydınlatma gereçleri, plastik ambalaj ürünleri, kağıt/karton ürünleri, elektronik ürünler, seramik ürünler, klimalar yer almaktadır.

2017 yılında Makedonya ile ticaret hacmimiz 462 milyon dolar düzeyinde gerçekleşmiş, ihracatımız bir önceki yıla göre % 4,7 oranında azalmış ve 360.3 milyon dolar değerinde gerçekleşmiştir. 2017 yılı ithalatımız ise bir önceki yıla göre % 22,5 artarak 101,1 milyon dolar düzeyine çıkmıştır. Türkiye Makedonya'nın 2017 yılı ithalatında yedinci, ihracatında ise dokuzuncu sırada yer almaktadır. Makedonya ile aramızda ikili Serbest Ticaret Anlaşması bulunmaktadır. İlimiz genelinde ticaret ilişkimize baktığımızda 2017 yılında Adana'dan Makedonya'ya gerçekleşen 1.4 milyon dolarlık ihracatın bir önceki yıla göre 1.3 milyon dolar ve %47 oranında azalış gösterdiği, 115 bin dolar düzeyinde olan ithalatımızın da bir önceki yıla göre 50 bin dolar ve %31 oranında azalış gösterdiği görülmektedir.

1. Makedonya Hakkında Genel Bilgiler

Coğrafi Konum

Makedonya; kuzeyde Sırbistan ve Kosova, batıda Arnavutluk, güneyde Yunanistan, doğuda Bulgaristan ile komşudur. Makedonya'nın tek büyük ırmağı tam ortasından geçen Vardar Nehri'dir.

Ülkede yüksekliği iki bin metreyi geçen 16 dağ bulunmakla birlikte, en büyük göller Arnavutluk, Yunanistan ve Makedonya Cumhuriyeti'nin kesiştiği noktada bulunan Ohri, Prespa ve Doyuran Gölleri'dir.

Siyasi ve İdari Yapı

Ülke 1991 yılında Yugoslavya'dan Makedonya ismi ile bağımsızlığını ilan etmiştir. Birleşmiş Milletler ülkeyi 1993 yılında Eski Yugoslav Makedonya Cumhuriyeti (EYMC) ismi ile tanıdığını duyurmuştur. Diğer uluslararası örgütler olan Avrupa Birliği, Kuzey Atlantik Antlaşması Örgütü, Uluslararası Para Fonu, Avrupa Yayın Birliği ve Uluslararası Olimpiyat Komitesi gibi örgütler ülkeyi Eski Yugoslav Makedonya Cumhuriyeti (EYMC) adıyla tanımışlardır.

Türkiye, Makedonya Cumhuriyeti'nin bağımsızlık ilanı ile beraber ülkeyi kendi ismi ile tanımıştır. Nitekim bu sebeple Makedonya'yı Eski Yugoslav Cumhuriyeti Makedonya ismiyle (FYROM) tanıyan NATO teşkilatına ait ve içinde Makedonya geçen tüm belgelerde metinde "FYROM" kısaltması geçerken belgenin sonundaki bir dipnotta Türkiye'nin ve diğer NATO üyeleri A.B.D, Arnavutluk, Bulgaristan, Estonya, Hırvatistan, İsveç, İzlanda, Kanada, Litvanya, Macaristan, Norveç, Polonya, Romanya ve Slovakya ile birlikte Makedonya'yı anayasal ismi ile tanıdığı ayrıca belirtilmiştir.

Makedonya parlamenter demokrasi ile yönetilmektedir. 120 temsilciden oluşan Parlamento 4 yılda bir yapılan seçimlerle oluşturulmaktadır. 11 Aralık 2016 tarihinde erken genel seçimler gerçekleştirilmiştir. Hükümet, Parlamentoda çoğunluğa sahip parti tarafından üstlenilmekte ve 15 bakanlıktan oluşmaktadır.

Makedonya'nın idari yapılanmasında İstatistiksel Bölgeler ve Belediyeler bulunmaktadır. Makedonya'nın İstatistiksel Bölgeleri şunlardır: Üsküp Bölgesi, Doğu Bölgesi, Kuzeydoğu Bölgesi, Pelagonya Bölgesi, Polog Bölgesi, Güneydoğu Bölgesi, Güneybatı Bölgesi, Vardar Bölgesi.

Makedonya'da 84 belediye vardır. Belediye seçimleri de 4 yılda bir yapılmaktadır. Ağustos 2004'te Makedonya idaresi tarafından, söz konusu 84 belediye yeniden düzenlenmiştir. Bu belediye merkezlerinden on tanesi Büyük Üsküp'ü oluşturur.

Nüfus ve İşgücü Yapısı

Makedonya'nın nüfusu tahmini olarak 2,1 milyondur ve km²'ye 80,2 kişi düşmektedir. Yaşlanan nüfus göz önüne alındığında toplam nüfusun % 17,5'i 0-14 yaş arasında ve % 12,7'si 65 yaş ve üzeridir. Nüfusun % 64,8'ünü Makedonlar, % 25,2'sini en büyük etnik grup olarak Arnavutlar oluşturmakta ve bunları Türkler, Romanlar, Sırlar, Boşnaklar ve Ulahlar izlemektedir.

Ülkede 2016 yılı tahmini rakamlarına göre 958 bin civarında işgücü bulunduğu tahmin edilmektedir. Bu işgücünün % 18,3'ü tarım, % 29,1'i sanayi, % 52,6'sı hizmetler sektöründe çalışmaktadır.

Sanayi altyapısı, eski Yugoslavya döneminden miras kalan birkaç yatırımdan ibarettir. Ülke donanımlı ve rekabet edebilir bir işgücüne sahip olmakla birlikte, iş olanakları çok yetersizdir. 2016 IMF tahminlerine göre işsizlik oranı ortalama % 25,4'tür.

Doğal Kaynaklar ve Çevre

Makedonya'da, demir (Kicevo yakınlarındaki Tajmiste, Demir Hisar yakınlarındaki Zvan ve Radovis yakınlarındaki Damjan), kurşun-çinko (Kratovo-Zletovo bölgesinde, Sasa ve Toranica'da), bakır (Radovis çevresinde), bakır (Bucim'de), demir mineralleri, manganez, nikel, krom, altın, titanyum ve uranyum bulunmaktadır.

Ayrıca Veles'in doğusundan Yunan sınırına doğru ferro-nikel madenine rastlanmıştır. Ülkede az da olsa, molibden, volfram, cıva ve altın da bulunmaktadır.

Makedonya'da zengin demir-dışı metaller de mevcuttur. Mermer ve dekoratif taşlar Prilep, Gostivar ve Tetova yakınlarında çıkarılmaktadır. Magnesit ve Kratova yakınlarında zengin kuvars yatakları vardır. Ülkenin çoğu yerinde seramik endüstrisinde kullanılan yüksek kalitede bentolitik kil bulunmaktadır.

Makedonya, zengin bitki örtüsü ve hayvan varlığı ile ünlü yüksek dağlara, dağ akarsularına, göllerine ve birçok termal kaynaklara sahiptir.

Dahil Olduğu Uluslararası Anlaşmalar

Makedonya siyasi ve güvenlik açısından istikrarlı bir ülkedir. 2005 yılında AB, Makedonya'ya adaylık statüsünü vermiş ve ülke AB üyeliği şartlarına ilişkin ek reformlar uygulanması için çalışmalara başlamıştır. Makedonya NATO'ya üyelik için çalışmalarını devam ettirmekte, bir yandan da NATO operasyonlarına aktif olarak katılmaktadır.

Makedonya; Arnavutluk, Avusturya, Bosna Hersek, Bulgaristan, Beyaz Rusya, Belçika, Lüksemburg, Almanya, Mısır, İran, İtalya, Hindistan, İspanya, Sırbistan, Karadağ, Çin, Kuzey Kore, Malezya, Polonya, Romanya, Rusya, Slovenya, Türkiye, Ukrayna, Macaristan, Finlandiya, Fransa, Hollanda, Hırvatistan, Çek Cumhuriyeti, İsviçre ve İsveç ile Yabancı Yatırımların Geliştirilmesi ve Korunması Anlaşmaları imzalamıştır.

Makedonya 3 çok taraflı Serbest Ticaret Anlaşmasına sahiptir. Bunlar;

-AB Ülkeleri ile Stabilizasyon ve Katılım Anlaşması (SAA-Stabilization and Association Agreement)
-İsviçre, Norveç, İzlanda ve Lihtenştan ile EFTA (European Free Trade Agreement),
-Arnavutluk, Moldova, Sırbistan, Karadağ, Bosna Hersek ve Kosova ile CEFTA (Central European Free Trade Agreement).

Makedonya'nın Türkiye ve Ukrayna ile ikili Serbest Ticaret Anlaşması bulunmaktadır.

Genel Ekonomik Durum

Ekonomik Yapı

Makedonya genel olarak tarım ekonomisine dayanan bir ülkedir. Tarım sektörü GSYİH'nın %11,2'sini oluşturmakta ve aktif nüfusun da % 18,3'ünü içermektedir. Başlıca tarım ürünleri; pirinç, pamuk, tütün ve çeşitli meyvelerdir. Koyun ve keçi besiciliği de bir o kadar önemlidir.

Ülkede sınırlı kapasitede demir, bakır ve kurşun cevherleri bulunmaktadır. Ülkenin en önemli sanayi sektörleri; kimyevi ürünler, demir-çelik, makine, metalürji ve tekstildir. Tekstil, özellikle de deri sanayii, en önde gelen sanayi kolunu oluşturmaktadır.

Sanayi sektörü GSYH'nın % 26,3'üne katkıda bulunmakta, işgücünün % 29,1'ine istihdam sağlamaktadır. Hizmet sektörü ise GSYİH'nın % 62,5'ini oluşturmakta ve nüfusun da % 52,6'sını istihdam etmektedir. Hizmetler özellikle ticaret, taşımacılık, telekomünikasyon, bankacılık alanlarında yoğunlaşmaktadır.

Kurumlar ve gelir vergisi % 15'ten 2007 yılında %12'ye, 2008 yılında ise %10'a düşürülmek suretiyle Bölgedeki hatta Avrupa'daki en düşük vergi olmuştur. Bu önlemlerle yabancı yatırımların artırılması, ekonomik büyümenin sağlanması ve işsizlik oranının düşürülmesi hedeflenmiştir. Bir süredir uygulanan ekonomik reform programı ve düşük enflasyon politikası sayesinde Makedonya makroekonomi verilerinde kaydedilen görece olumlu gelişmeler devam etmiştir. Hükümetin önceliği yabancı yatırımcıları ülkeye çekmek ve özel sektöre ağırlık vermektir.

2015'te % -0,25 olarak gerçekleşen enflasyon oranının 2016 yılında % 0,1 civarında olacağı tahmin edilmektedir. 2015 yılında 141 milyon dolar civarında olan cari açığın, 2016 yılında 194 milyon dolar olarak gerçekleşmesi beklenmektedir. 2016 yılı IMF tahmini GSYİH'sı 10,5 milyar dolar civarında, reel büyüme ise % 2,2 oranındadır. Kişi başına düşen milli gelir 50.60 dolar ise de satın alma gücü paritesine göre bu miktar 10.492 dolara ulaşmaktadır.

Makedonya Yatırım Ajansı'nın ülkeye yabancı yatırımcı çekmek için hazırladığı yayınlarda ve gerçekleştirdiği sunuşlarda Makedonya'nın gelişmiş bir altyapıya sahip olduğu belirtilmesine ve bu bilginin diğer bölge ülkeleriyle kıyaslandığında doğru olmasına rağmen, ülke ekonomisinin hemen hemen her alanının ciddi olarak modernleştirilmesi, geliştirilmesi ve her şeyden önemlisi bürokrasi, yargı ve özel sektörde hakim olan ağır ve gevşek iş kültürünün profesyonelleştirilmesi yönündeki şiddetli ihtiyaç devam etmektedir.

Yaşanan ekonomik ve uluslararası politika sıkıntlarına rağmen, özellikle 2009 yılında yeniden AB entegrasyonuna odaklanan hükümetin çabaları sonucunda, 15 Ekim 2009'da yayımlanan son ilerleme raporunda Avrupa Komisyonunun Makedonya ile tam üyelik müzakerelerine başlanması yönündeki tavsiye kararı açıklanmıştır.

Halihazırda Yunanistan ile yaşanan isim sorunu çözülmeden Makedonya'nın NATO ve AB üyeliği için somut herhangi bir adım atılması mümkün görünmemekte olup, söz konusu sorunların çözümüne ilişkin yoğun uluslararası çabalar devam etmektedir. Makedonya'nın NATO ve AB üyeliği önündeki en büyük engel durumunda bulunan isim sorununun bir şekilde çözümlenmesi, ülkesel ve bölgesel güvenliği önemli bir ölçüt olarak değerlendiren uluslararası yatırımcılar açısından büyük önem taşımaktadır.

Devlet İstatistik Kurumunun verilerine göre, Makedonya'da Gayri Safi Yurt İçi Hasılanın (GSYİH), 2017'nin son çeyreğinde %1,2 oranında artarak 165 milyar 885 milyon Makedon Dinarına (2,7 milyar Avro) yükseldiği, toptan ve perakende satış, araç servisleri, ulaşım ve depolama, konaklama ve gıda sektörünün son çeyrekte %15,6 artış göstererek en büyük pay sahibi olduğu, diğer taraftan, son çeyrekte inşaat sektöründe %19,5'lik düşüş olduğu belirtilmiştir. 2018'in ilk çeyreğinde ise GSYİH'nin %0,1 oranında arttığı, sanat, eğlence ve tatil; diğer hizmetler; hanehalkı üretim ve hizmet faaliyetlerinin %12,1 oranında; toptan ve perakende satış, araç servisleri, ulaşım ve depolama, konaklama ve gıda sektörü %10,5 oranında ve mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler ile idari ve destek hizmetleri %8,1 oranında artış gösterdiği, inşaat, iletişim, yatırımlar ve kamu hizmetleri alanlarında 2017 yılının aynı dönemine göre gerileme görüldüğü belirtilmiştir. Hükümet, ekonomideki büyümenin reform politikalarına bağlı olarak gerçekleştiğini ve 2018'de ekonomik büyüme beklentilerinin %3,2 olduğunu açıklamıştı ancak hükümetin tüm dikkatini Yunanistan ile isim sorununun çözülmesi müzakerelerine vermesi Makedonya'da yeni yatırımlarda ve inşaat sektöründe beklenen iyileşmeyi olumsuz etkilemiştir. Bu verilere göre, Dünya Bankası'nın son raporunda %2,3 olarak açıkladığı Makedonya ekonomisinin 2018 büyüme tahmininin aşağı yönlü revize edilmesi beklendiği düşünülmektedir.

Ekonomi Politikaları

Makedonya geçen yıllarda makroekonomik düzeyde başarılar elde etmiştir. Dinar sabit ve Avro'ya karşı istikrarlıdır. Ülkenin sınırlı ve çok çeşitli olmayan ihracat kapasitesini arttırmak amacıyla gayri resmi olarak kontrol altında tutulan kur ve doğrudan yabancı sermaye akışını teşvik eden politikaların devam ettirilmesi beklenmektedir.

Hükümet Dinar'ın, Avro karşısında dengede tutulması gerektiğini görmekle birlikte, ekonomik aktiviteleri canlandıracak ve yatırımcıları çekecek ulaştırma ve enerji altyapısına ilişkin sermaye harcamalarını da arttırmak istemektedir. Bütçe açığı 2016'da GSYİH'nin % 1,85'i oranında genişlemiş, kamu borçları ise GSYİH'nin % 30,6'sı oranında kalmıştır. Bu oranlar Bölgedeki diğer ülkelere nazaran düşük görülebilmekle birlikte, Makedonya gibi küçük bir ekonomi için ciddi sayılmaktadır.

Yunanistan ve Avrupa Birliği ekonomilerinde görülen olumsuz gelişmelerin Makedonya ekonomisinde de ciddi etkileri olmaktadır. Zira Makedonya dış ticaretinin yarısından fazlasını AB ülkeleri ile yapmaktadır.

Yunanistan özelinde ise, iki ülke arasında yaşanan tüm siyasi ve toplumsal sorunlara rağmen, adı geçen ülke hala Makedonya'nın doğal ticari ve ekonomik ortaklarından biri olma özelliğini korumaktadır. Yunanistan, Makedonya'nın en önemli üçüncü dış ticaret ortağıdır ve Makedonya'da 1990'lı yıllarda gerçekleştirilen özelleştirmeler sırasında yapılan satın almalar sonucunda Makedonya'daki en önemli yabancı yatırımcı ülkeler arasında ön sıralarda yer almaktadır. Halen Makedonya'nın en büyük bankası durumunda bulunan Stopanska Banka'nın sahibi Yunanistan Merkez Bankasıdır. Ayrıca, ülkedeki tek petrol rafinerisi de Yunanlılara aittir. Halihazırda Makedonya'daki Yunan yatırım tutarının 1 milyar Avronun üzerinde olduğu bilinmektedir.

Ülkenin iç siyasi yapısı da Makedonya ekonomisi açısından iyi izlenmesi gereken bir nitelik taşımaktadır.

Makedonya’da resmi rakamlara göre ülke nüfusunun % 25’ini oluşturan Arnavutların içinde yer almadığı herhangi bir hükümetin kurulması mümkün bulunmamaktadır. İki etnik grup arasında genellikle güvene dayanmayan ve farklı öncelikler taşıyan ilişkiler nedeniyle zaman zaman hükümetlerin ciddi sıkıntılar yaşadığı gözlenebilmektedir. Örneğin, Yunanistan ile yaşanan isim sorunu Makedonlar için büyük bir önem taşımakta iken, AB ve NATO üyeliğinin getirmesini umdukları faydalar yanında bazı Arnavutlar ülkelerinin isminin ne olacağı hususunun çok da önemli olmadığını belirtmektedir.

Gerek hükümet gerek başka çevreler tarafından sıklıkla iç siyaset malzemesi olarak kullanılan Yunanistan’la yaşanan isim sorununun aşılabilmesi, bunun sonucunda zaten sorunlu olan Makedon-Arnavut ilişkilerinin daha da gerilmesine sebep olabilecek nitelikte değerlendirilmektedir.

Her iki problem, zaten çok küçük bir pazar olan Makedonya’nın ulusal ve uluslararası güvenlik gerekçeleriyle yatırım yapılması riskli bir ülke olarak algılanmasına neden olmaktadır.

Aslında yeterli veriye dayanmayan söz konusu yanlış algılamaların üstüne bir de ülkenin içindeki yolsuzluk, yavaş iş kültürü, ağır ve sorunlu işleyen bürokrasisi ve zaman zaman tarafsızlığını kaybedebilen ve çok ağır işleyen yargı sistemi gibi etmenler eklenince tablonun biraz daha karardığı görülmektedir.

Ekonomik Performans

2008 yılı sonunda başlayan ve 2009’da bütün dünyayı saran küresel ekonomik ve finansal kriz Makedonya’da çok etkili olmamıştır. Bunun nedeni, Makedon ekonomisinin ve özellikle finans piyasasının küresel ekonomiye henüz entegre olamamasının sağladığı avantajdır. Özellikle krizin kaynağı pozisyonunda bulunan ve küresel ekonomideki çöküşten doğrudan etkilenen uluslararası finans kuruluşlarının zaten çok küçük olan Makedonya finans piyasasında operasyonlarının bulunmaması, Makedonya finans sisteminin ayakta kalabilmesine vesile olmuştur. Bununla birlikte Makedonya ekonomisinin, 1991’de ülkenin bağımsızlığını kazandığı dönemlerdeki ekonomik büyüklüklerine ancak ulaşmakta olduğu da dikkate alınmalıdır.

Makedonya geçen yıllarda makroekonomik düzeyde başarılar elde etmiştir. Dinar sabit ve Avro’ya karşı istikrarlıdır.

Kağıt üstünde, özellikle maliyetler açısından önemli avantajlar sunan Makedonya’da, çok ağır işleyen, bilgi ve istatistik yaratma ve depolama konusunda önemli zaafı bulunan ve bu nedenle kayda değer bir değerlendirme yapılmasını sağlayacak verilerden yoksun bir bürokrasi bulunmaktadır. Çok sık değişen mevzuat ve güven duyulmayan yargı sistemi, olası yabancı yatırımcıların Makedonya’da gerçekleştirilmeyi öngördüğü yatırım kararlarını bir kez daha değerlendirme gereği duymalarına neden olabilmektedir.

Bununla birlikte, AB üyesi olsun olmasın bölgedeki diğer ülkelerdeki benzer sıkıntılarla karşılaştırıldığında Makedonya’nın yukarıda belirtilen hususlarda çok kötü durumda olduğu yönünde bir beklenti yaratmak da yanlış olacaktır, çünkü yukarıda belirtilen sorunlar ve iş kültürü hemen hemen aynı olan tüm Balkan ülkeleri için geçerlidir. Dolayısıyla, Makedonya’nın genel olarak diğer bölge ülkelerinden daha iyi durumda olduğu belirtilmelidir.

Orta vadede Makedonya ekonomisinin büyümesi için, bölge ülke ekonomilerinin toparlanması, ülkenin kalıcı bir makroekonomik istikrarı sağlaması ve gelecek yıllarda yatırımcıları teşvik eden reformları gerçekleştirmesi gerekmektedir.

Makedonya'nın Dış Ticareti

Ülkenin Dış Ticareti

Tablo 1- Makedonya'nın Dış Ticareti (Milyon \$)

	2012	2013	2014	2015	2016	2017
İhracat	4	4,3	4,9	4,5	4,8	5,6
İthalat	6,5	6,6	7,3	6,4	6,8	7,7
Dış Ticaret Hacmi	10,5	10,9	12,2	10,9	11,6	13,3
Dış Ticaret Dengesi	-2,5	-2,3	-2,4	-1,9	-2	-2

Kaynak: ITC-Trade Map

Makedonya'nın 2017 yılında tüm dünyadan gerçekleştirdiği ihracat değeri 5.6 milyar dolar, ithalatı değeri ise 7.7 milyar dolardır. Bir önceki yıla göre ihracat ve ithalatında artış göstermiştir. Dış ticaret hacmi 13.3 milyar dolar olup, 2 milyar dolar dış ticaret açığı bulunmaktadır. (Bkz. Tablo 1)

İhracatında Başlıca Ürünler

Makedonya'nın 2017 yılında gerçekleştirmiş olduğu 5.6 milyar dolarlık ihracat ile bir önceki yıla göre %18.5 oranında artış sağladığı görülmektedir. Makedonya'nın 2017 yılında en fazla ihraç ettiği ürünler arasında Reaksiyon başlatıcılar, hızlandırıcılar, katalitik müstahzarlar **birinci**, Santrifüjle çalışan kurutma, filtre, arıtma cihazları **ikinci**, İzole edilmiş tel, kablo, diğer izole edilmiş elektrik iletkenleri, fiber optik kablolar **üçüncü**, Oturmaya mahsus mobilyalar, aksam-parçaları **dördüncü**, Toplu halde yolcu taşımağa mahsus motorlu taşıtlar **beşinci**, Yaprak tütün ve tütün döküntüleri **altıncı**, Demir/çelik sıcak hadde yassı mamulleri-genişlik 600mm. fazla **yedinci**, Demir/çelikten diğer tüpler, borular, içi boş profiller **sekizinci**, Elektrik kontrol, dağıtım tabloları, mücehhez tablolar **dokuzuncu**, Erkek/erkek çocuk için takım, takım elbise, ceket vs. **onuncu** sırada yer almaktadır. (Bkz. Tablo 2)

Tablo 2 Makedonya'nın İhraç Ettiği Başlıca Ürünler (1000 \$)

GTİP NO	GTİP TANIMI	2015	2016	2017	2016-2017 Değişim %	2017 Pay %
	Genel Toplam	4.489.934	4.784.605	5.670.379	18,5	100
3815	Reaksiyon başlatıcılar, hızlandırıcılar, katalitik müstahzarlar	856.749	972.532	1.162.321	19,5	20,5
8421	Santrifüjle çalışan kurutma, filtre, arıtma cihazları	474.340	550.025	597.898	8,7	10,5
8544	İzole edilmiş tel, kablo, diğer izole edilmiş elektrik iletkenleri, fiber optik kablolar	274.623	387.120	458.985	18,6	8,1
9401	Oturmaya mahsus mobilyalar, aksam-parçaları	102.382	130.054	179.400	37,9	3,2
8702	Toplu halde yolcu taşımağa mahsus motorlu taşıtlar	104.613	142.175	148.114	4,2	2,6
2401	Yaprak tütün ve tütün döküntüleri	95.856	118.120	142.531	20,7	2,5
7208	Demir/çelik sıcak hadde yassı mamulleri-genişlik 600mm. fazla	83.189	96.345	129.981	34,9	2,3
7306	Demir/çelikten diğer tüpler, borular, içi boş profiller	65.226	92.583	129.497	39,9	2,3
8537	Elektrik kontrol, dağıtım tabloları, mücehhez tablolar	75.373	35.757	110.350	208,6	1,9
6203	Erkek/erkek çocuk için takım, takım elbise, ceket vs.	104.227	101.452	108.183	6,6	1,9
7210	Demir/çelik yassı mamul, kaplı, sıvanmış (600mm.den geniş)	85.154	83.277	103.278	24	1,8
8708	Kara taşıtları için aksam, parçaları	11.651	30.611	94.309	208,1	1,7
6204	Kadın/kız çocuk için takım, takım elbise, ceket vs.	108.649	107.288	94.170	-12,2	1,7
3004	Tedavide/korunmada kullanılmak üzere hazırlanan ilaçlar (dozlandırılmış)	69.717	75.939	89.996	18,5	1,6
6205	Erkek/erkek çocuk için gömlek	76.824	77.889	80.956	3,9	1,4
2607	Kurşun cevherleri ve konsantreleri	52.594	42.039	72.184	71,7	1,3
6206	Kadın/kız çocuk için gömlek, bluz, vs.	71.112	65.749	69.577	5,8	1,2
7202	Ferro alyajlar	300.417	140.740	69.101	-50,9	1,2
2603	Bakır cevherleri ve konsantreleri	49.690	50.746	67.678	33,4	1,2
1905	Ekmek, pasta, kek, bisküvi vs. ile boş ilaç kapsülü mühür güllacı vs.	58.819	60.979	66.973	9,8	1,2
8507	Elektrik akümülatörleri, separatörleri	42.333	47.833	65.893	37,8	1,2
2204	Taze üzüm şarabı (kuvvetlendirilmiş şaraplar dahil) üzüm şırası	43.642	52.781	52.366	-0,8	0,9
2710	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	35.821	38.574	47.720	23,7	0,8
2608	Çinko cevherleri ve konsantreleri	28.520	19.447	44.172	127,1	0,8
2515	Mermer ve traverten, ekosin su mermeri, kireçli taşlar	18.052	18.591	39.949	114,9	0,7
6403	Ayakkabı; yüzü deri, tabanı kauçuk, plastik, tabii, suni vb. kösele	31.444	27.772	34.336	23,6	0,6
7321	Demir-çelik soba, ocak, ızgara, ocak, mangal vb. ev eşyası	21.042	23.708	32.077	35,3	0,6
2005	Diğer sebzeler (sirke/asetik asitten başka usulde hazır, konserve) (dondurulmamış)	25.264	26.733	29.733	11,2	0,5
8516	Elektrikli su ısıtıcıları, elektrotermik cihazlar (şofbenler)	9.877	11.294	29.175	158,3	0,5
6104	Kadın/kız çocuk için takım elbise, takım, ceket, pantolon vs. (örme)	25.795	26.407	29.133	10,3	0,5
8517	Telli telefon-telgraf için elektrikli cihazlar	14.446	5.072	29.043	472,6	0,5
9404	Somyalar, şilte, yatak, yorgan, yastık, puf, diz, ayak örtüleri vb.	16.295	15.694	28.796	83,5	0,5
2716	Elektrik enerjisi	11.535	9.206	27.816	202,2	0,5
6211	Kadın/kız çocuk için spor, kayak ve yüzme kıyafetleri vb. giyim eşyası	25.724	23.708	26.545	12	0,5
3917	Plastikten tüpler, borular, hortumlar; conta, dirsek, rakor vb.	27.741	26.455	23.368	-11,7	0,4
6106	Kadın/kız çocuk için bluz, gömlek, gömlek; bluz (örme)	28.001	25.490	22.213	-12,9	0,4
6109	Tişört, fanila, diğer iç giyim eşyası (örme)	25.309	20.896	20.906	0	0,4
7204	Demir/çelik döküntü ve hurdaları, bunların külçeleri	12.498	11.564	19.114	65,3	0,3
6406	Ayakkabı aksamı, iç taban, topuk rampası, getr, tozluk, dolak vb.	14.900	16.632	18.547	11,5	0,3
709	Diğer sebzeler (taze/soğutulmuş)	18.036	18.840	17.999	-4,5	0,3

Kaynak: ITC-Trade Map

İthalatında Başlıca Ürünler

Makedoya'nın 2017 yılında gerçekleştirmiş olduğu 7.7 milyar dolarlık ithalat ile bir önceki yıla göre %14.2 oranında artış sağladığı görülmektedir. 2017 yılında en fazla ithal ettiği ürünler arasında Platin, paladyum, rodyum, iridyum, osmiyum, rutenyum (ham, pudra vb.) **birinci**, Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar **ikinci**, Laboratuvarıda, kimyasal/teknik işlerde kullanılan seramikten cihaz ve eşya **üçüncü**, Demir/çelik sıcak hadde yassı mamulleri-genişlik 600mm. Fazla **dördüncü**, İzole edilmiş tel, kablo, diğer izole edilmiş elektrik iletkenleri, fiber optik kablolar **beşinci**, Otomobil, steysin vagonlar, yarış arabaları **altıncı**, Tedavide/korunmada kullanılmak üzere hazırlanan ilaçlar (dozlandırılmış) **yedinci**, Elektrik enerjisi **sekizinci**,

Kimya ve bağlı sanayide kullanılan kimyasal ürünler **dokuzuncu**, Gerilimi 1000 voltu geçmeyen elektrik devresi teçhizatı **onuncu** sırada yer almaktadır. (Bkz. Tablo 3)

Tablo 3 Makedonya'nın İthal Ettiği Başlıca Ürünler (1000 \$)

GTİP NO	GTİP TANIMI	2015	2016	2017	2016-2017 Değişim	2017 Pay %
	Genel Toplam	6.399.823	6.757.023	7.719.128	14,2	100
7110	Platin, paladyum, rodyum, iridyum, osmiyum, rutenyum (ham, pudra vb.)	738.894	830.903	958.704	15,4	12,4
2710	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	438.828	396.583	478.492	20,7	6,2
6909	Laboratuvarda, kimyasal/teknik işlerde kullanılan seramikten cihaz ve eşya	169.994	236.864	289.680	22,3	3,8
7208	Demir/çelik sıcak hadde yassı mamulleri-genişlik 600mm. Fazla	146.031	141.748	213.377	50,5	2,8
8544	İzole edilmiş tel, kablo, diğer izole edilmiş elektrik iletkenleri, fiber optik kablolar	112.295	139.139	178.583	28,3	2,3
8703	Otomobil, steysin vagonlar, yarı arabaları	130.261	153.992	171.865	11,6	2,2
3004	Tedavide/korunmada kullanılmak üzere hazırlanan ilaçlar (dozlandırılmış)	108.609	122.612	130.536	6,5	1,7
2716	Elektrik enerjisi	133.281	92.743	124.673	34,4	1,6
3824	Kimya ve bağlı sanayide kullanılan kimyasal ürünler	78.538	108.640	113.195	4,2	1,5
8536	Gerilimi 1000 voltu geçmeyen elektrik devresi teçhizatı	61.499	85.245	111.079	30,3	1,4
2711	Petrol gazları ve diğer gazlı hidrokarbonlar	82.972	72.225	105.161	45,6	1,4
8517	Telli telefon-telgraf için elektrikli cihazlar	87.236	104.991	102.352	-2,5	1,3
8708	Kara taşıtları için aksam, parçaları	43.779	58.243	87.748	50,7	1,1
5903	Plastik emdirilmiş, sıvanmış, kaplanmış mensucat	52.515	60.748	75.084	23,6	1,0
8421	Santrifüjle çalışan kurutma, filtre, arıtma cihazları	66.093	64.893	69.053	6,4	0,9
5208	Pamuk men (ağırlıkça %85 ve fazla pamuk m2 200gr)	52.987	52.249	57.026	9,1	0,7
7204	Demir/çelik döküntü ve hurdaları, bunların külçeleri	20.363	19.444	56.499	190,6	0,7
7214	Demir/çelik çubuklar (sıcak haddeli, dövülmüş, burulmuş, çekilmiş)	39.155	45.721	55.285	20,9	0,7
207	Kümes hayvanlarının etleri ve yenilen sakatları	51.424	44.563	54.100	21,4	0,7
8538	Elektrik kontrol/dağıtım için tablo, konsollar, masalar vb. diğer mesnetler	11.691	20.926	50.705	142,3	0,7
8471	Otomatik bilgi işlem makineleri, üniteleri	42.695	42.378	47.399	11,8	0,6
5407	Sentetik iplik, monofil, şeritlerle dokumalar	32.959	33.180	46.246	39,4	0,6
8547	Elektrikli makine, cihaz, tesisleri izole edici parçalar	34.950	37.636	45.774	21,6	0,6
3926	Plastikten diğer eşya	27.527	34.028	44.437	30,6	0,6
2106	Tarifenin başka yerinde yer almayan gıda müstahzarları	36.065	38.808	43.972	13,3	0,6
6006	Diğer örme mensucat	41.669	42.870	42.275	-1,4	0,5
8701	Traktörler	41.804	54.509	40.711	-25,3	0,5
3402	Yıkama, temizleme müstahzarları-sabunlar hariç	35.968	37.503	39.179	4,5	0,5
1806	Çikolata ve kakao içeren diğer gıda müstahzarları	34.292	36.902	39.174	6,2	0,5
7308	Demir/çelikten inşaat ve aksamı	26.685	37.111	38.849	4,7	0,5
1701	Kamış/pancar şekeri ve kimyaca saf sakkaroz (katı halde)	30.154	37.098	38.246	3,1	0,5
9401	Oturmaya mahsus mobilyalar, aksam-parçaları	16.936	28.142	37.870	34,6	0,5
3923	Eşya taşıma ambalajı için plastik mamulleri, tıpa, kapak, kapsül	32.453	35.422	35.850	1,2	0,5
8704	Eşya taşımaya mahsus motorlu taşıtlar	36.244	34.467	35.339	2,5	0,5
3815	Reaksiyon başlatıcılar, hızlandırıcılar, katalitik müstahzarlar	9.012	19.283	34.806	80,5	0,5
1905	Ekmek, pasta, kek, bisküvi vs. İle boş ilaç kapsülü mühür güllacı vs.	30.576	31.555	34.551	9,5	0,4
3901	Etilen polimerleri (ilk şekillerde)	39.427	41.750	34.214	-18,1	0,4
3920	Plastikten diğer levha, yaprak, pelikül ve lamalar	31.251	32.706	33.943	3,8	0,4
4011	Kauçuktan yeni dış lastikler	30.024	31.935	33.357	4,5	0,4
8528	Televizyon alıcıları, video monitörleri ve projektörler	31.302	34.206	32.932	-3,7	0,4

Kaynak: ITC-Trade Map

Başlıca Ülkeler İtibarı İle Dış Ticareti

İhracatın Ülkelere Göre Dağılımı

Makedonya'nın 2017 yılı ihracatında **Almanya birinci** sırada olup, **Sırbistan ikinci**, **Bulgaristan üçüncü** sırada yer almaktadır. Türkiye'nin **9. sırada** yer aldığı görülmektedir. (Bkz. Tablo 4)

Tablo 4 Makedonya'nın İhracat Yaptığı Başlıca Ülkeler (1000 \$)

	ÜLKELER	2015	2016	2017	2016-2017 Değişim %	2017 Pay %
	Dünya	4.489.934	4.784.605	5.670.379	18,5	100
1	Almanya	1.990.053	2.248.626	2.662.467	18,4	47
2	Sırbistan	392.105	423.706	474.635	12	8,4
3	Bulgaristan	270.794	246.502	332.915	35,1	5,9
4	Yunanistan	165.702	163.327	203.513	24,6	3,6
5	Belçika	143.025	189.267	200.673	6	3,5
6	İtalya	181.363	175.225	185.257	5,7	3,3
7	Romanya	107.390	134.712	175.969	30,6	3,1
8	İspanya	100.825	117.303	107.377	-8,5	1,9
9	Türkiye	73.384	70.721	88.596	25,3	1,6
10	Hırvatistan	80.033	89.276	86.908	-2,7	1,5
11	Macaristan	21.792	45.062	85.784	90,4	1,5
12	Bosna Hersek	79.485	82.022	84.503	3	1,5
13	Hollanda	57.987	61.634	78.384	27,2	1,4
14	Birleşik Krallık	46.999	58.369	76.822	31,6	1,4
15	Slovenya	55.727	65.881	76.053	15,4	1,3
16	Arnavutluk	65.966	62.756	74.378	18,5	1,3
17	Avusturya	40.632	43.177	70.109	62,4	1,2
18	Çin	142.820	47.810	62.257	30,2	1,1
19	Çek Cum.	29.298	42.426	61.069	43,9	1,1
20	Polonya	27.669	32.434	58.775	81,2	1
21	Fransa	39.225	25.210	55.711	121	1
22	ABD	40.525	50.768	55.548	9,4	1
23	Rusya Federasyonu	35.087	48.953	54.127	10,6	1
24	İsviçre	42.837	29.194	36.019	23,4	0,6
25	Karadağ	26.255	27.615	32.598	18	0,6
26	Slovakya	67.236	49.445	30.313	-38,7	0,5
27	İsveç	12.284	13.517	16.484	22	0,3
28	Hindistan	13.829	19.205	13.263	-30,9	0,2
29	Tayvan	41.437	28.142	11.063	-60,7	0,2
30	Portekiz	4.309	8.486	10.351	22	0,2
31	Endonezya	1.971	296	8.249	2,686,8	0,1
32	Hong Kong	2.963	3.944	7.190	82,3	0,1
33	Danimarka	7.144	5.099	7.022	37,7	0,1
34	Ukrayna	6.668	6.688	6.626	-0,9	0,1
35	Avustralya	5.081	5.571	6.034	8,3	0,1
36	İsrail	4.284	4.718	5.571	18,1	0,1
37	Kanada	5.261	4.200	5.354	27,5	0,1
38	Moldova	961	4.232	5.108	20,7	0,1
39	Estonya	99	780	4.107	426,5	0,1
40	Letonya	2.892	3.308	4.097	23,9	0,1

Kaynak: ITC-Trade Map

İthalatının Ükelere Göre Dağılımı

Makedonya'nın 2017 yılı ithalatında **Almanya** birinci sırada olup, **Birleşik Krallık** ikinci, **Yunanistan** üçüncü sırada yer almaktadır. **Türkiye**'nin **7. sırada** yer aldığı görülmektedir. (Bkz. Tablo 5)

Tablo 5 Makedonya'nın İthalat Yaptığı Başlıca Ülkeler (1000 \$)

	ÜLKELER	2015	2016	2017	2016-2017 Değişim %	2017%
	Dünya	6.399.823	6.757.023	7.719.128	14,2	100
1	Almanya	808.937	829.896	910.252	9,7	11,8
2	Birleşik Krallık	620.530	726.830	780.176	7,3	10,1
3	Yunanistan	499.252	497.191	617.953	24,3	8
4	Sırbistan	518.420	541.003	590.390	9,1	7,6
5	Çin	390.497	421.227	444.004	5,4	5,8
6	İtalya	386.006	384.902	427.157	11	5,5
7	Türkiye	319.442	349.265	367.197	5,1	4,8
8	Bulgaristan	340.539	311.688	332.081	6,5	4,3
9	G. Afrika Cum.	184.707	172.985	250.096	44,6	3,2
10	Romanya	206.615	213.854	246.067	15,1	3,2
11	Polonya	95.512	119.001	222.531	87	2,9
12	Macaristan	69.659	140.131	207.499	48,1	2,7
13	ABD	96.283	150.212	176.565	17,5	2,3
14	Slovenya	128.917	138.781	157.320	13,4	2
15	Rusya Federasyonu	153.975	142.963	148.494	3,9	1,9
16	Avusturya	135.637	131.383	134.092	2,1	1,7
17	Belçika	74.771	95.241	133.448	40,1	1,7
18	Fransa	101.750	97.094	119.089	22,7	1,5
19	Çek Cum.	77.281	99.352	117.169	17,9	1,5
20	Hırvatistan	99.161	101.879	104.757	2,8	1,4
21	Japonya	56.556	76.450	104.167	36,3	1,3
22	Hollanda	114.268	82.780	101.531	22,7	1,3
23	İspanya	76.537	73.048	83.453	14,2	1,1
24	Bosna Hersek	62.574	73.716	73.846	0,2	1
25	Ukrayna	50.853	46.125	70.875	53,7	0,9
26	Arnavutluk	44.829	41.518	69.211	66,7	0,9
27	İsviçre	54.582	60.518	64.758	7	0,8
28	Vietnam	27.365	41.419	57.098	37,9	0,7
29	Brezilya	41.619	43.045	44.433	3,2	0,6
30	Slovakya	44.604	36.391	43.855	20,5	0,6
31	Hindistan	48.415	45.334	41.380	-8,7	0,5
32	Portekiz	22.502	28.663	30.123	5,1	0,4
33	İsveç	24.008	29.260	29.860	2,1	0,4
34	G. Kore	26.332	24.107	26.470	9,8	0,3
35	Tayvan	25.436	21.932	26.412	20,4	0,3
36	Guatemala	79.011	16.173	24.184	49,5	0,3
37	Fas	15.332	21.642	23.481	8,5	0,3
38	İsrail	30.384	24.008	22.413	-6,6	0,3
39	İrlanda	15.878	15.717	21.836	38,9	0,3
40	Tayland	22.384	24.746	20.691	-16,4	0,3

Dış Ticaret Politikası ve Vergiler

Dış Ticaret Politikası

Makedonya'nın yeni Gümrük Kanunu AB standartlarına uygun olarak hazırlanmıştır.

İthal edilen ürünlerin çoğuna kalite kontrolü uygulanmaktadır. Kalite kontrolüne tabi tutulan ürünler arasında tarım ürünleri, taşıt araçları ve elektrikli aletler ya da standartlara uygun olmaması halinde tüketicilerin sağlığına zararlı olabilecek ürünler yer almaktadır. Ayrıca bazı ürünlere fito-patolojik ya da veteriner kontrolü yapılmaktadır.

İthalat izinlerini Ekonomi Bakanlığı vermektedir. Ürünlerin çoğu için izinler sadece formalitedir, fakat ilaç ve askeri ekipman konusunda izin almak daha zor olabilmektedir.

Makedonya Cumhuriyeti'ne ithal edilen ürünlerin çoğuna gümrük vergisi uygulanmaktadır. Gümrük vergi oranları 0 ile % 30 arasında değişmektedir. Bazı gıda ürünlerinde bu oran % 60'a ulaşmaktadır. Ortalama gümrük vergi oranı % 7'nin altındadır. Maksimum vergi oranı olan % 60 bazı meyve ve sebze, tahıl, alkollü ve alkolsüz içecekler ve tütüne uygulanmaktadır.

Türkiye ile Makedonya arasında 1999 yılında imzalanan Serbest Ticaret Anlaşması uyarınca 1 Ocak 2008 tarihinden itibaren Türkiye menşeli sanayi ürünlerine uygulanan gümrük vergisi oranları sıfırlanmıştır. Tarım ve işlenmiş gıda ürünlerindeki karşılıklı ticaretimiz ise tarife tavizlerine ve kotalara tabi durumdadır.

Makedonya'da yatırım yapacak, özellikle de müteahhitlik alanında faaliyet gösterecek firmaların, araç parkı ve gerekli teçhizatının getirilmesinde, gümrük vergisinin (ki 2008 başından itibaren Türkiye menşeli sanayi ürünlerinin tamamında gümrük vergileri sıfırlanmıştır) yansısı %18 oranında uygulanan KDV'nin de ödenmesi gerekmekte, yüklenilen işin tamamlanmasını müteakip söz konusu malzemelerin ülkeden çıkarılmasında, ödenen KDV'nin bir kısmının geri alınması mümkün bulunmaktadır.

Makedonya Cumhuriyeti 4 Nisan 2003 yılında Dünya Ticaret Örgütü'nün 146'ncı üyesi olmuştur. Üyelikle birlikte Makedonya piyasası yabancı ürün ve hizmetlere daha da açılmıştır. Üyelik öncesi % 14,26 olan ortalama gümrük vergisi 2010 yılında %8,54'e düşmüştür. Buna rağmen bazı önemli tarım ürünlerini koruma amaçlı ortalama gümrük vergileri %15,98, sanayi ürünlerinde ise % 6,31 düzeyinde kalacaktır.

Ayrıca, Avrupa Birliği (AB) tarafından Güneydoğu Balkan ülkeleri olarak tanımlanan ve geleceklerinin AB'ne bağlı olduğu belirtilen Arnavutluk, Bosna Hersek, Hırvatistan, Karadağ, Moldova, Makedonya, Sırbistan ve Kosova ile İstikrar ve Ortaklık Anlaşmaları (SAA – Stabilisation and Association Agreements) imzalanmıştır.

Söz konusu Anlaşmaların yansısı, 1992'de Polonya, Macaristan ile Çek ve Slovak Cumhuriyetleri tarafından imzalanan, daha sonra da Slovenya, Romanya, Bulgaristan, Hırvatistan ve Makedonya'nın taraf olduğu CEFTA (Central European Free Trade Agreement-Orta Avrupa Serbest Ticaret Anlaşması) üyeliğinden, Makedonya dışındaki ülkeler Avrupa Birliği üyeliği nedeniyle ayrılmışlardır.

Diğer taraftan, CEFTA'nın diğer Balkan ülkelerini de kapsayacak ve ilgili ülkeler arasındaki mevcut serbest ticaret anlaşmalarının yerine geçecek şekilde genişletilmesi yaklaşımıyla, 19 Aralık 2006 tarihinde Arnavutluk,

Bosna Hersek, Hırvatistan (AB üyeliği ile ayrılmıştır), Sırbistan, Kosova, Moldova, Makedonya ve Karadağ tarafından CEFTA Anlaşması imzalanmış ve 2007 sonu itibarıyla söz konusu Anlaşma, tüm taraf ülkelerdeki iç onay prosedürleri tamamlanarak yürürlüğe girmiştir.

Makedonya'nın AB, CEFTA ve EFTA yanında Türkiye ve Ukrayna ile Serbest Ticaret Anlaşmaları bulunmaktadır.

Kambiyo Rejimi

Makedonya'nın ulusal parası Dinar (MKD) yerel piyasada tamamen konvertibildir. Banka ve diğer tasarruf kuruluşlarının yanı sıra yetkili döviz büroları da değişim işlemi yapmaktadır.

Makedonya Merkez Bankası döviz piyasalarını yönetmekle birlikte bu piyasada diğer aktörlerle eşit düzeyde yer almaktadır. Kişilerin döviz alım-satımı hususunda herhangi bir kısıtlamaları yoktur. Makedonya'da paralel döviz piyasaları, uzun dönemde Dinar istikrarını korumak için bulunmamaktadır. Makedonya Merkez Bankası, Dinar'ın Avro karşısındaki istikrarını sağlamış ve bu sayede enflasyonu aşağıda tutabilmiştir.

Makedon Anayasası yatırım sermayeleri ve karlarının transferi ve iadesinin, transfer vergisi olmaksızın serbestçe yapılmasını garantiye almıştır.

3. Makedonya'nın Türkiye ile Ticareti

Genel Durum

2017 yılında Makedonya ile ticaret hacmimiz 462 milyon dolar düzeyinde gerçekleşmiştir. 2017 yılı ihracatımız bir önceki yıla göre % 4,7 oranında azalmış ve 360.3 milyon dolar değerinde gerçekleşmiştir. 2017 yılı ithalatımız ise bir önceki yıla göre % 22,5 artarak 101,1 milyon dolar düzeyine çıkmıştır. (Bkz. Tablo 6)

Türkiye-Makedonya Dış Ticaret Değerleri

Tablo 6 Türkiye- Makedonya Dış Ticaret Değerleri (1000\$)

Yıl	İhracat	İhracat Değişim %	İthalat	İthalat Değişim %	Hacim	Denge
2005	162.476	8,8	52.080	0,3	214.556	110.395
2006	172.756	6,3	55.945	7,4	228.701	116.811
2007	271.744	57,3	55.818	-0,2	327.563	215.926
2008	296.172	9	29.713	-46,8	325.885	266.459
2009	283.482	-4,3	39.879	34,2	323.361	243.603
2010	262.621	-7,4	52.399	31,4	315.020	210.222
2011	298.861	13,8	91.963	75,5	390.825	206.898
2012	274.497	-8,2	103.224	12,2	377.721	171.273
2013	293.976	7,2	81.513	-21	375.489	212.463
2014	347.965	18,4	79.194	-2,9	427.159	268.770
2015	324.613	-6,7	80.929	2,2	405.542	243.684
2016	378.004	16,4	82.581	2	460.585	295.423
2017 / (1-12)	360.360	-4,7	101.147	22,5	461.507	259.213
2017 / (1-5)	138.195	-8,6	34.319	-13,3	172.514	103.876
2018 / (1-5)	163.480	18,3	45.833	33,5	209.313	117.648

Kaynak: TÜİK, ITC-Trade Map

Türkiye'nin Makedonya'ya İhracatı

2017 yılında Türkiye'nin Makedonya'ya 360.5 milyon dolar ihracat yaptığı ve ihracatında % 4.6 oranında azalış gösterdiği görülmektedir. 2017 yılında en fazla ihraç edilen ürünler arasında Tedavide/korunmada kullanılmak üzere hazırlanan ilaçlar (dozlandırılmış) **birinci**, Alüminyum çubuk ve profiller **ikinci**, Diğer mobilyalar vb. aksam, parçaları **üçüncü**, Ekmek, pasta, kek, bisküvi vs. ile boş ilaç kapsülü mühür güllacı vs. **dördüncü**, Turunçgiller (taze/kurutulmuş) **beşinci**, Dokunmuş halılar, yer kaplamaları (kilim, sumak, karaman vb.) **altıncı**, Diğer örme mensucat **yedinci**, İzole edilmiş tel, kablo; diğer izole edilmiş elektrik iletkenleri; fiber optik kablolar **sekizinci**, Pamuk men (dokuma %85 < pamuklu 200g/m2 den fazla) **dokuzuncu**, Plastikten diğer eşya **onuncu** sırada yer almaktadır. (Bkz. Tablo 7)

Türkiye'nin Makedonya'ya İhracatında Başlıca Ürünler

Tablo 7 Türkiye-'nin Makedonya'ya İhracatında Başlıca Ürünler (1000\$)

GTİP NO	GTİP TANIMI	2015	2016	2017	2016-2017 Değişim %	2017 Pay %
	Genel Toplam	324.636	378.004	360.589	-4,6	100
3004	Tedavide/korunmada kullanılmak üzere hazırlanan ilaçlar (dozlandırılmış)	12.809	12.717	13.881	9,2	3,8
7604	Alüminyum çubuk ve profiller	5.540	6.836	8.228	20,4	2,3
9403	Diğer mobilyalar vb. aksam, parçaları	7.986	7.629	7.343	-3,7	2
1905	Ekmekek, pasta, kek, bisküvi vs. ile boş ilaç kapsülü mühür güllacı vs.	7.347	7.496	7.211	-3,8	2
805	Turuncgiller (taze/kurutulmuş)	6.397	7.369	7.166	-2,8	2
5702	Dokunmuş halılar, yer kaplamaları (kilim, sumak, karaman vb.)	5.095	7.573	6.368	-15,9	1,8
6006	Diğer örme mensucat	4.425	6.387	6.249	-2,2	1,7
8544	İzole edilmiş tel, kablo; diğer izole edilmiş elektrik iletkenleri; fiber optik kablolar	5.964	5.816	6.220	6,9	1,7
5209	Pamuk men (dokuma %85 < pamuklu 200g/m2 den fazla)	2.558	6.836	6.059	-11,4	1,7
3926	Plastikten diğer eşya	5.190	7.090	5.819	-17,9	1,6
8708	Kara taşıtları için aksam, parçaları	3.233	4.301	5.504	28	1,5
8516	Elektrikli su ısıtıcıları, elektrotermik cihazlar (sofbenler)	5.375	4.880	5.214	6,8	1,4
5205	Pamuk (dikiş hariç) ipliği (ağırlık; =>%85 pamuk) (toptan)	6.328	3.914	4.951	26,5	1,4
8418	Buzdolapları, dondurucular, soğutucular, ısı pompaları	4.723	4.558	4.715	3,4	1,3
8528	Televizyon alıcıları, video monitörleri ve projektörler	4.124	5.405	4.588	-15,1	1,3
5208	Pamuk men (ağırlıkça %85 ve fazla pamuk m.kare 200gr)	6.176	4.754	4.501	-5,3	1,2
9619	Hijyenik havlular ve tamponlar, bebek bezleri ve benzeri hijyenik eşya	7.003	8.839	4.464	-49,5	1,2
4411	Lif levha, orta yoğunlukta	3.585	4.008	4.334	8,1	1,2
6907	Karo, küpler vb. eşya-cilasız/sırsız seramikten	25	125	4.323	3,358,4	1,2
6109	Tişört, fanila, diğer iç giyim eşyası (örme)	2.938	4.851	4.308	-11,2	1,2
8302	Adi metallere donanım, tertibat vb. eşya	4.304	4.956	4.303	-13,2	1,2
9401	Oturmaya mahsus mobilyalar, aksam-parçaları	3.906	4.438	4.216	-5	1,2
3920	Plastikten diğer levha, yaprak, pelikül ve lamalar	3.719	3.687	4.143	12,4	1,1
4410	Yonga pano vb. levhalar	1.351	2.745	4.120	50,1	1,1
7308	Demir/çelikten inşaat ve aksamı	1.317	3.695	4.082	10,5	1,1
7326	Demir/çelikten diğer eşya	1.461	8.549	3.847	-55	1,1
8450	Çamaşır yıkama makineleri	4.155	3.755	3.702	-1,4	1
5516	Devamsız suni liften dokumalar (ağırlıkça %85 < suni)	3.501	3.583	3.666	2,3	1
8703	Otomobil, steysin vagonlar, yarış arabaları	2.521	2.514	3.478	38,3	1
3401	Sabunlar, yüzey aktif organik maddeler	3.059	3.298	3.444	4,4	1
3921	Plastikten diğer levhalar, yaprak, pelikül, varak ve lamalar	3.783	3.004	3.381	12,5	0,9
6203	Erkek/erkek çocuk için takım, takım elbise, ceket vs.	2.265	2.990	3.324	11,2	0,9
5503	Sentetik devamsız lifler (işlem görmemiş)	2.864	2.220	3.301	48,7	0,9
6110	Kazak, süveter, hırka, yelek vb. eşya (örme)	1.823	2.589	3.299	27,4	0,9
6004	Diğer örme mensucat (en>30cm, elastomerik/kaucuk iplik=>%5)	1.793	1.586	3.104	95,7	0,9
8422	Yıkama, temizleme, kurutma, doldurma vb. işler için makine, cihaz	2.804	2.820	3.101	10	0,9
5407	Sentetik iplik, monofil, şeritlerle dokumalar	3.259	3.124	2.894	-7,4	0,8
6204	Kadın/kız çocuk için takım, takım elbise, ceket vs.	1.852	2.497	2.860	14,5	0,8
6115	Çorap; külotlu, kısa; uzun konçlu, soketler (örme)	2.489	3.125	2.781	-11	0,8
7408	Bakır teller	2.515	2.823	2.743	-2,8	0,8

Kaynak: ITC-Trade Map

Türkiye'nin Makedonya'dan İthalatı

2017 yılında Türkiye'nin Makedonya'dan 101.1 milyon dolar ithalat yaptığı ve ithalatında % 22.5 oranında artış sağladığı görülmektedir. 2017 yılında en fazla ithal edilen ürünler arasında Demir/çelik sıcak hadde yassı mamulleri-genişlik 600mm. fazla **birinci**, Baskı devreler **ikinci**, Ateşe dayanıklı tuğla, blok, karo, ateşe dayanıklı seramik eşya **üçüncü**, Pamuk men (dokuma, %85 >pamuklu, suni-sentetik karışık, 200g/m2 den ağır) **dördüncü**, Plastik emdirilmiş, sıvanmış, kaplanmış mensucat **beşinci**, Diğer devamsız sentetik liften dokumalar **altıncı**, Demir/çelik depolar, sarnıçlar, küvler (hacim>300lt) **yedinci**, Dokunmuş kordelalar,

boldükler **sekizinci**, Demir/çelik yassı mamul, kaplı, sıvanmış (600mm. den geniş) **dokuzuncu**, Demiryolu taşıtlarının, tramvayların aksam-parçaları **onuncu** sırada yer almaktadır. (Bkz. Tablo 8)

Türkiye'nin Makedonya'dan İthalatında Başlıca Ürünler

Tablo 8 Türkiye'nin Makedonya'dan İthalatında Başlıca Ürünler (1000\$)

GTİP NO	GTİP TANIMI	2015	2016	2017	2016-2017 Değişim %	2017 Pay %
	Genel Toplam	80.905	82.581	101.153	22,5	100
7208	Demir/çelik sıcak hadde yassı mamulleri-genişlik 600mm. fazla	23.619	22.450	31.091	38,5	30,7
8534	Baskı devreler	856	3.929	7.473	90,2	7,4
6902	Ateşe dayanıklı tuğla, blok, karo, ateşe dayanıklı seramik eşya	4.619	4.788	7.008	46,4	6,9
5211	Pamuk men (dokuma, %85 >pamuklu, suni-sentetik karışık, 200g/m2 den ağır)	9.226	8.959	5.922	-33,9	5,9
5903	Plastik emdirilmiş, sıvanmış, kaplanmış mensucat	2.213	4.960	4.113	-17,1	4,1
5515	Diğer devamsız sentetik liften dokumalar	4.000	1.902	3.819	100,8	3,8
7309	Demir/çelik depolar, sarnıçlar, küvler (hacim>300lt)	-	-	3.176	100	3,1
5806	Dokunmuş kordelalar, boldükler	733	1.524	2.378	56	2,4
7210	Demir/çelik yassı mamul, kaplı, sıvanmış (600mm. den geniş)	2.788	1.761	2.165	22,9	2,1
8607	Demiryolu taşıtlarının, tramvayların aksam-parçaları	989	5.286	2.035	-61,5	2
9018	Tıp, cerrahi, dişçilik, veterinerlik alet ve cihazları	-	232	1.881	710,8	1,9
4707	Kağıt ve karton döküntü ve kırıntıları	1.411	1.680	1.861	10,8	1,8
5407	Sentetik iplik, monofil, şeritlerle dokumalar	244	145	1.717	1,084	1,7
5603	Dokunmamış mensucat (emdirilmiş)	2.049	1.501	1.634	8,9	1,6
4102	Koyun ve kuzuların ham derileri	1.213	891	1.589	78,3	1,6
6201	Erkek/erkek çocuk için dış giyim	2.130	2.258	1.468	-35	1,5
8516	Elektrikli su ısıtıcıları, elektrotermik cihazlar (şofbenler)	1	567	1.452	156,1	1,4
5513	Ağarlık; %85 >devamsız sentetik-pamuk dokuma < 170 gr/m2	-	-	1.407	100	1,4
8708	Kara taşıtları için aksam, parçaları	129	690	1.258	82,3	1,2
5101	Yün ve yapağı (kardesiz/taranmamış)	8	-	1.200	100	1,2
3915	Plastikten döküntü, kalıntı ve hurdalar	802	386	1.144	196,4	1,1
5209	Pamuk men (dokuma %85 < pamuklu 200g/m2 den fazla)	209	857	1.138	32,8	1,1
3815	Reaksiyon başlatıcılar, hızlandırıcılar, katalitik müstahzarlar	-	-	1.048	100	1
6203	Erkek/erkek çocuk için takım, takım elbise, ceket vs.	665	1.421	818	-42,4	0,8
6206	Kadın/kız çocuk için gömlek, bluz, vs.	79	206	768	272,8	0,8
4407	Uzunlamasına kesilmiş, biçilmiş ağaç; kalın >=6 mm	506	673	765	13,7	0,8
9404	Somyalar, şilte, yatak, yorgan, yastık, puf, diz, ayak örtüleri vb.	518	208	713	242,8	0,7
8537	Elektrik kontrol, dağıtım tabloları, mücehhez tablolar	4.201	-	689	100	0,7
6205	Erkek/erkek çocuk için gömlek	73	136	538	295,6	0,5
8705	Özel amaçlı motorlu taşıtlar	-	-	466	100	0,5
2515	Mermer ve traverten, ekosin su mermeri, kireçli taşlar	289	244	445	82,4	0,4
909	Anason, rezene, kişniş, kimyon, kimyonu tohumu ve ardıc meyveleri	408	58	403	594,8	0,4
6001	Örme; tüylü mensucat	29	2.485	383	-84,6	0,4
8536	Gerilimi 1000 voltu geçmeyen elektrik devresi teçhizatı	235	525	351	-33,1	0,3
8302	Adi metallere donanım, tertibat vb. eşya	60	-	347	100	0,3
5210	Pamuk men (dokumalar, ağırlıkça % < 85 ten az pamuk içeren, <= 200 g/m²)	32	543	329	-39,4	0,3
2518	Dolomit	261	234	326	39,3	0,3
6403	Ayakkabı; yüzü deri, tabanı kauçuk, plastik, tabii, suni vb. kösele	168	222	297	33,8	0,3
6204	Kadın/kız çocuk için takım, takım elbise, ceket vs.	239	309	266	-13,9	0,3
4408	Kaplama ve kontrplak için yapraklar; kalın >6mm.	356	306	239	-21,9	0,2

Kaynak: ITC-Trade Map

İhracat Potansiyeli Olan Başlıca Sektörler

Makedonya pazarı hala birçok açıdan bakir bir pazar niteliği taşımakla ve hemen hemen tüm sektörlerde önemli rekabet imkanları bulunmakla birlikte, aşağıdaki sektörler potansiyel açısından ön plana çıkmaktadır:

- İşlenmiş her türlü gıda ve tarım ürünü
- Taze sebze/meyve
- İnşaat malzemeleri
- Tekstil/hazır giyim
- Makineler, aksam ve parçaları
- Otomotiv ana ve yan sanayi
- Otomobil lastikleri
- İlaç, tıbbi malzemeler
- Beyaz eşya
- Kozmetik ve kişisel bakım ürünleri
- Hijyenik ürünler
- Mobilya
- Aydınlatma gereçleri
- Plastik ambalaj ürünleri
- Kağıt/karton ürünler
- Elektronik ürünler
- Seramik ürünler
- Klimalar

Türkiye - Makedonya Yatırım İlişkileri

Makedonya, çok yavaş işleyen ve zaman zaman yatırımlar önünde ciddi bir engel oluşturan bürokrasi, özellikle çalışma ve oturma izinleri konusunda yaşanan sıkıntılar, güven duyulmayan yargı sistemi ve sık değişen mevzuat gibi nedenlerle arzu edilen düzeyde yabancı yatırımcı çekememektedir. Bu ve daha önceki bazı Türk yatırım girişimlerinin sıkıntılarla karşılaşması doğal olarak, Türk işadamlarını duraksamaya sevk etmektedir.

İkili ekonomik ve ticarî işbirliğinde açılım ve atılımda bulunulmasına yönelik yoğun çabalar sonucunda, büyük Türk şirketlerinin Makedonya'ya olan ilgileri son zamanlarda artmaya başlamıştır. Ülkeyi ekonomik ve sosyal açıdan tehdit eden işsizlikle mücadelede dış yatırımlara büyük umut bağlayan Makedonya hükümetlerinin de son dönemde şirketlerimizi büyük ölçüde özendirici bir tutum takındığı gözlemlenmektedir.

Makedonya'da doğrudan yabancı sermaye yatırımı gerçekleştiren Türk şirketlerinin sayısı 100 civarında olup bunların önemli bölümü KOBİ niteliğinde firmalarımızdır. Halihazırdaki Türk yatırım tutarı 180 milyon Dolar civarındadır.

4. Makedonya Pazarı İle İlgili Bilgiler

Dağıtım Kanalları

Makedonya'da başarılı olabilmek için güçlü yerel bağlantıların olması gerekmektedir. Güvenilir bir acente ya da dağıtım firması ile iletişime geçmek tüm ülkeyi kapsayacak iş bağlantıları için önemli bir çıkış noktası olmaktadır. Bu sayede firmalar, potansiyel pazarlara ulaşabilmekte, iletişim noktası bulabilmekte ve hem ülke içinde hem de ülkenin komşularıyla iş yapabilme becerisine sahip olabilmektedirler.

Mevcut yasal düzenlemeler, hem yabancı hem de yerel yatırımlarda ortaklık kurmaya, karma yatırımlara izin vermektedir. Sıklıkla karşılaşılan durum, yerel bir firmanın bina, depo, ofis alanı ve personel sağlarken yabancı firmanın ise eşya, ekipman ve tecrübe ile destek vermesidir.

Ülkede her türlü dağıtım kanalı bulunmakla birlikte sistem, sofistike dağıtım ağına sahip batı pazarlarından daha yetersizdir. Ülkedeki en önemli pazar, birçok ticari aktivitenin gerçekleştiği Başkent Üsküp'tür. Diğer önemli iş merkezleri, Bitola (75,000), Prilep (67,000), ve Tetovo'da (Kalkandelen-51,000) bulunmaktadır.

Doğrudan satış Makedonya'da çok gelişmemiştir. Doğrudan pazarlama tekniklerinin geliştirilmesine ve tüketiciyi koruyan düzenlemelerin yapılmasına ihtiyaç vardır. Kırsal alanda yaşayan tüketiciler genellikle yerel satıcılarla görüşmeyi daha çok tercih etmektedirler.

Tüketici Tercihleri

Makedonya'daki harcanabilir gelir hala diğer Batı Avrupa ülkelerine göre oldukça aşağıdadır. 2013 verilerine göre kişi başına milli gelir yaklaşık 10.400 ABD \$'dır. Tüketiciler aşırı derecede fiyatlara duyarlı ve firmalar da mallarını fiyatlandırırken çok dikkatli davranmaktadırlar. İthal malların fiyatları, yerel mallara göre oldukça yüksektir.

Çoğu tüketici için ürünlerin fiyatlarının makul olması birincil faktördür. Bu durum geleneksel dükkanlarda satılan düşük kalitedeki mallara olan ilgiyi devam ettirmektedir. Yerli ürünler ender olarak belli bir kalitede olmaktadır. Fikri mülkiyet haklarındaki gelişmelerin yavaş ilerlemesinin bir sonucu olarak da çoğu ürün, tüketicilerin ilgisini çekmek için sahte markalarla satılabilmektedir. Ancak her geçen gün, kaliteye olan ilgi ve iyi kalitedeki mallara daha fazla ücret ödemek isteyen tüketici kesimi artmaktadır.

Finansman ve ödeme koşullarına dikkat etmek ülkede başarılı bir satışı gerçekleştirmek için en önemli

noktaları oluşturmaktadır. Çoğu tüketici alışverişlerinde aylık taksitlendirmeyi tercih etmektedir. Yerel firmalar, kalite artırıcı ve destek hizmetlere daha yeni başlamışlardır.

Reklam ve Promosyon

Reklamcılık Makedonya'da en hızlı gelişen hizmet sektörüdür. Hem tüketiciler hem de firmalar reklam ve diğer pazarlama hizmetlerinin ne kadar önemli olduğunu artık fark etmeye başlamışlardır. Ülkede her türlü medya; gazeteler, dergiler, televizyon, radyo, büyük reklam panoları vb. geniş alanlarda kullanılmaktadır; Ülkede firmalar tarafından tercih edilen reklam şekilleri sırasıyla; yazılı medya, gazete ve dergiler, radyo, büyük reklam panoları-tabelalar, ticari fuarlar, satış geliştirme literatürü (broşür, ilan, katalog vb.), etkinliklere sponsor olma ve televizyondur. Televizyon reklamları çoğu Makedon firması için çok pahalı olduğu için bu yolu genellikle yabancı firmalar, özellikle de tüketim malları için, kullanmaktadırlar.

Ülkede resmi devlet kanalı dışında 4 adet özel televizyon kanalı, uydu üzerinden yayın yapan 13 ulusal televizyon istasyonu ve 58 adet bölgesel ya da yerel yayın yapan özel televizyon istasyonu bulunmaktadır. Bölgesel istasyonların sayısı kablolu TV ile giderek artırmaktadır. Ülkede 80 kadar bağımsız radyo istasyonu da bulunmaktadır.

Yazılı medya olarak, altı adet özel günlük Makedonca basılan büyük gazete, üç adet özel günlük Arnavutça basılan gazete bulunmaktadır. Ayrıca, her iki dilde de birçok özel dergi bulunmaktadır. Bunlardan biri olan Kapital, ekonomik ve finansal analizlere odaklanan haftalık bir yayındır. Belli başlı bütün medya güncellenmiş web sitelerine sahiptir ve giderek büyüyen bir online medya çıkışı bulunmaktadır. Sosyal medya ağı da giderek gelişmektedir.

Ulaştırma ve Taşımacılık Maliyetleri

İstanbul ile Üsküp arasında hem havayolu hem de karayolu ulaşımı mevcuttur. Türk Hava Yolları ve Pal Air'in Makedonya'ya uçuşları bulunmaktadır. Uçuş süresi uçak tipine göre değişmekle birlikte, 1 saat 25 dakika ile 1 saat 45 dakika arasındadır. İstanbul ile Üsküp, Gostivar, Tetovo (Kalkandelen) ve Ohri arasında günde 12 otobüs seferi mevcuttur. Yolculuk genellikle 12-13 saat arasındadır.

İşadamlarının Pazarda Dikkat Etmesi Gereken Hususlar

Genel

Ülkedeki istatistik sisteminde ciddi problemler bulunmakta, çoğu konuyla ilgili istatistik bulunmamasının yanı sıra bulunan istatistiklerin de güvenilirliği konusunda önemli şüpheler oluşmakta, ülkedeki birkaç resmi kurumun yayımladığı rakamlar arasında dahi zaman zaman çok ciddi farklılıklar görülmektedir.

Makedonya'da uluslararası topluma entegrasyon çabaları nedeniyle yasaların ve ilgili mevzuatın sık sık değişebildiği gözlenmektedir.

Siyasal, sosyal ve makroekonomik istikrarın henüz sağlanmaya başladığı ülkede özellikle siyasi iktidar değişikliklerinde kamu bürokrasisindeki kadroların neredeyse tamamının değişmesi nedeniyle devlette devamlılık konusunda sıkıntılar oluşabilmektedir.

Son yıllarda ülkedeki tapu ve kadastro sisteminin çok önemli bölümünün elektronik ortamda kayıt altına alınması sayesinde sistemdeki problemler büyük oranda giderilmiştir. Ancak yine de, yasal olduğu düşünülen bir tapu belgesiyle satın alınan bir arazinin bir bölümü veya tamamıyla ilgili bir süre sonra başka birilerinin ortaya çıkması ve yine yasal olduğunu iddia ettiği bir belgeyle hak iddia etmesi durumlarıyla karşılaşılabilir.

Yargı sistemi, Makedonya’da en çok eleştiri alan kısım olarak görünmektedir. Genel olarak kararlar çok geç alınmakta ve yargıya güven duyulmamaktadır. Yargının tarafsızlığı konusundaki kaygılar son dönemlerde daha da artmıştır.

Yolsuzlukla mücadele konusunda Hükümetin yoğun çabaları bulunmakta, özellikle Makedonya’ya hibe ya da kredi yoluyla yardım sağlayan ülke ve kuruluşlara ve uluslararası camiaya bu çabalarla ilgili sürekli bilgiler verilmekte, ancak alınması gereken birçok önlem bulunduğu yetkililer tarafından da açıklanmaktadır.

10 milyar Dolarlık GSMH’sından daha fazla dış ticaret hacmine sahip olduğu göz önünde bulundurulduğunda Makedonya’nın genel olarak ticarete yatkın bir ülke olduğunu söyleyebiliriz. Doğru dağıtım kanallarına girmek ve ürün ve segmente göre doğru stratejiyi benimsemek ve kalite/fiyat dengesini iyi ayarlamak kaydıyla Makedonya’da ve bölgede ticari başarı çok da zor olmayacaktır.

Halihazırda, Türk malları bölgede bilinmekte ve 1990’lı yıllarda yaşanan olumsuz Türk malı imajı yerini giderek kaliteli ve makul fiyatlı Türk ürünlerine bırakmaktadır. Makedonya’da, kalitesi giderek yükselmekte olan Türk ürünlerinin fiyatlandırılması açısından dikkat edilmesi gereken nokta, marka düşkünlüğüne rağmen fiyat hassasiyeti yüksek olan bölge tüketicilerinin kafasındaki konumlandırmayı doğru yapabilmektir. Birçok yerde olduğu gibi Makedonya’da da ucuz Uzakdoğu ürünlerinden uzak durma eğilimi bulunmakta iken, İtalya, Almanya, Fransa gibi ülke imajı çok kuvvetli olan devletlerin firmalarına karşı da ölçsüz bir düşkünlük görülebilmektedir. Bu çerçevede, artık gelişmiş Batı ülkelerinin ürün kalitesine ulaşmış olan Türk ürünlerinin avantajının yüksek kalitedeki ürünleri rekabetçi fiyatlarla sunabilmesi olduğu unutulmamalıdır.

Ticaret açısından en dikkat edilmesi gereken hususlardan birisi, ülkedeki zayıf sermaye birikimi nedeniyle uluslararası kabul görmüş ödeme şekillerini uygulamakta karşılaşılan zorluklardır. Makedonya’daki firmaların çoğu akreditif vb. uluslararası teamüllerden farklı olarak çeşitli şekillerde zamana yayılmış ödeme koşulları talep etmekte, çoğu zaman da bu konuda sıkıntılar ortaya çıkabilmektedir. Ancak, bu durum genel olarak Bölgedeki iş kültürünü yansıtmakta olup, gerek Makedonya’da gerekse diğer Balkan Ülkelerinde ticaret yapmak için bu ve benzeri durumları göze almak gerekmektedir.

Diğer taraftan, Makedonya’daki zaman kavramının ve çalışanların sosyal olarak işe bakışlarının Türkiye’deki iş kültüründen çok farklı olduğu da belirtilmelidir. Makedonya’daki herhangi bir firmayla iş ilişkisine girerken beklentilerin doğru oluşturulması, daha sonrasında oluşabilecek yanlış algılamaların ve sorunların baştan önlenmesi açısından önem taşımaktadır. Ülkedeki sosyal kültür ve iş kültüründe kurulan özel ilişkiler çok büyük önem taşımaktadır. Özellikle keyfi uygulamalarla karşılaşıldığında kurulan bu ilişkiler mevzuatın gerektiği gibi uygulanması hususunda etkili olabilmektedir.

Son olarak, Makedonya’daki yabancı yatırımlarla ilgili mevzuat ve uygulamalarda henüz tam bir şeffaflık sağlanamamış ve yukarıda belirtilen sorunlar henüz tam olarak aşılamamış olmakla birlikte, ekonomik

gelişme açısından ülkenin tek çıkış yolu olan yabancı sermayeyi çekebilmek için mevcut hükümetin çok yoğun bir çaba sergilediği ve Makedonya Yatırım Ajansı tarafından 2007 başından bu yana yoğun uluslararası reklam kampanyaları yürütüldüğü görülmektedir.

Nitekim Makedonya, bölge ülkeleri arasında işgücü, enerji ve diğer tüm üretim masrafları ve genel yatırım ortamı anlamında en elverişli ülke konumunda bulunmaktadır. Makedonya'yı hala anayasal adıyla tanınamış olan Yunanistan'ın dahi Makedonya'daki yatırımlarının 1 milyar €'nun üzerinde olduğu, buna karşılık toplam Türk yatırımlarının bu rakamın çok altında kaldığı gerçeği dikkate alındığında, gerek tarihi ve kültürel bağlarımız gerekse ülkemizin jeo-ekonomik ve ticari çıkarları açısından Makedonya'nın ihmal edilmemesi gerekmektedir.

Bu gerçekten hareketle, Makedonya ile ülkemiz arasındaki ticari ilişkilerin geliştirilmesinin yanı sıra, daha çok sayıda ve büyük Türk firmalarının Makedonya'da yatırım yapmaları için yoğun çalışmalar sürdürülmekte ve özellikle Türkiye'den bakıldığında küçük bir pazar olarak algılanan Makedonya'nın; Resmi rakamlara göre %3.8, gerçekte ise %5 civarında olduğu tahmin edilen Türk kökenli vatandaşlarının bulunması sebebiyle Türkçe konuşan ve Türkiye ile ticaret ve yatırım ilişkileri kurmaya çok istekli bir nüfus barındıran, 46 yıl boyunca birlikte yaşadığı eski Yugoslavya ülkeleriyle doğal ekonomik bağı ve birçok üründe sıfır ya da çok düşük gümrük vergileriyle ticaret yapma imkânı bulunan, CEFTA'ya (Central European Free Trade Agreement) taraf olan, Avrupa Birliği ile Topluluğun İstikrar ve Ortaklık Süreci'ne taraf ülkeler (Makedonya, Bosna ve Hersek, Sırbistan, Karadağ, Kosova ve Arnavutluk) arasında kademeli olarak tesis edilmesi öngörülen çapraz menşe kümülasyonuna Türkiye ile birlikte giren, ucuz işgücü ve enerji maliyetlerinin yanı sıra, yabancı yatırımları teşvik etmek amacıyla hükümet tarafından getirilen çok önemli vergi indirimleri sonrasında cazip bir yatırım ortamı oluşturulmaya çalışılan, mevcut durumda Avrupa standartları anlamında fakir olmakla birlikte küçük nüfusunun da avantajıyla, son birkaç yılda sağlanan makroekonomik istikrar sayesinde gelir düzeyini yükseltmekte olan, AB aday ülke statüsünü haiz ve orta veya uzun vadede AB üyesi olduğunda, ülkede yapılacak her türlü üretimin ciddi bir engelle karşılaşmadan tüm AB pazarına ulaştırılabileceği, başta çifte vergilendirmenin önlenmesi olmak üzere ikili ekonomik ve ticari ilişkiler anlamında ülkemizle ilişkilerinde gerekli yasal zemini bulunan bir ülke olduğu bilinmelidir.

Bu çerçevede, Makedonya'nın yukarıda belirtilen sorunlarına rağmen, hemen hemen her sektörde gerek Makedonya pazarı gerek bölge, ve ilerleyen aşamada tüm Avrupa'ya yönelik ciddi ticaret, yatırım ve işbirliği imkanları ve fırsatları sunduğunu belirtilmek gerekir.

Ancak, Makedonya'daki firmalarla ticaret veya ortak yatırım ilişkisine girecek ya da Makedonya'da doğrudan yatırım yapacak firmalarımızın genel nitelikli gerekliliklerin yanı sıra özellikle aşağıdaki hususlara dikkat etmesinde yarar görülmektedir.

Alıcı firmalar mutlaka çok iyi araştırılmalı, banka teminatı dışında teminat kabul edilmemeli, her ne sebeple olursa olsun uluslararası geçerliliği bulunan sözleşmelerle çalışma kuralından asla vazgeçilmemelidir.

Makedonya adalet ve yargı sistemindeki problemler nedeniyle, yapılacak sözleşmelerde, ihtilaf oluşması halinde Türk mahkemeleri ya da uluslararası mahkemelerin yetkilendirilmesine gayret edilmelidir.

Makedonya'ya gelindiğinde çalışılacak veya hizmet desteği alınacak kişiler çok iyi seçilmeli ve bu konuda Makedonya'daki Ticaret Müşavirliğimizin yönlendirmeleri talep edilmelidir.

Bu çerçevede çok iyi ve güvenilir tercümanlarla çalışılmalı, kendini ispatlamış uluslararası danışmanlık şirketlerine mensup da olsa tutulacak danışmanlar iyi araştırılmalı, İngilizce yerine sadece Makedonca konuşulan ortamlarda mutlaka Makedonca-Türkçe tercüman bulundurulmalıdır.

Arazi ya da mülk alma durumlarında, satın alınacak yerin tapu ve kadastro kayıtları kontrol edilmeli, özel ya da kamu (bazen de hem özel sektöre hem de kamuya ait olabilmektedir) malı olup olmadığı iyi araştırılmalıdır.

Kiralanacak yerlerle ilgili de aynı nitelikli araştırma yapılmalıdır (borç, alacak-verecek durumları dahil).

Ticareti Etkileyen Kültürel Faktörler

Makedonya'da başarılı olabilmek için güçlü yerel bağlantıların olması gerekmektedir. Güvenilir bir acente ya da dağıtım firması ile iletişime geçmek tüm ülkeyi kapsayacak iş bağlantıları için önemli bir çıkış noktası olmaktadır. Bu sayede firmalar, potansiyel pazarlara ulaşabilmekte, iletişim noktası bulabilmekte ve hem ülke içinde hem de ülkenin komşularıyla iş yapabilmeye becerisine sahip olabilmektedir.

Ülkede her türlü dağıtım kanalı bulunmakla birlikte sistem, sofistike dağıtım ağına sahip batı pazarlarından daha yetersizdir. Ülkedeki en önemli pazar, birçok ticari aktivitenin gerçekleştiği Başkent Üsküp'tür. Diğer önemli iş merkezleri, Bitola (75,000), Prilep (67,000), ve Tetovo'da (Kalkandelen-51,000) bulunmaktadır.

Doğrudan satış Makedonya'da gelişmemiştir. Doğrudan pazarlama tekniklerinin geliştirilmesine ve tüketiciyi koruyan düzenlemelerin yapılmasına ihtiyaç vardır. Kırsal alanda yaşayan tüketiciler genellikle yerel satıcılarla görüşmeyi daha çok tercih etmektedirler.

Mevcut yasal düzenlemeler, hem yabancı hem de yerel yatırımlarda ortaklık kurmaya, karma yatırımlara izin vermektedir. Sıklıkla karşılaşılan durum, yerel bir firmanın bina, depo, ofis alanı ve personel sağlarken yabancı firmanın ise eşya, ekipman ve tecrübe ile destek vermesidir.

Makedonya'daki harcanabilir gelir hala diğer Batı Avrupa ülkelerine göre oldukça aşağıdadır. 2015 yılı tahmini verilerine göre kişi başına milli gelir yaklaşık 14 bin ABD \$ civarındadır. Tüketiciler aşırı derecede fiyatlara duyarlı ve firmalar da mallarını fiyatlandırırken çok dikkatli davranmaktadırlar. İthal malların fiyatları, yerel mallara göre oldukça yüksektir.

Çoğu tüketici için ürünlerin fiyatlarının makul olması birincil faktördür.. Bu durum geleneksel dükkanlarda satılan düşük kalitedeki mallara olan ilgiyi devam ettirmektedir. Yerli ürünler ender olarak belli bir kalitede olmaktadır. Fikri mülkiyet haklarındaki gelişmelerin yavaş ilerlemesinin bir sonucu olarak da çoğu ürün, tüketicilerin ilgisini çekmek için sahte markalarla satılabilmektedir. Ancak her geçen gün, kaliteye olan ilgi ve iyi kalitedeki mallara daha fazla ücret ödemek isteyen tüketici kesimi artmaktadır.

Finansman ve ödeme koşullarına dikkat etmek ülkede başarılı bir satışı gerçekleştirmek için en önemli noktaları oluşturmaktadır. Çoğu tüketici alışverişlerinde aylık taksitlendirmeyi tercih etmektedir. Yerel firmalar, kalite artırıcı ve destek hizmetlere daha yeni başlamışlardır.

Reklamcılık Makedonya'da en hızlı gelişen hizmet sektörüdür. Hem tüketiciler hem de firmalar reklam ve diğer pazarlama hizmetlerinin ne kadar önemli olduğunu artık fark etmeye başlamışlardır. Ülkede her türlü medya; gazeteler, dergiler, televizyon, radyo, billboard'lar vb. geniş alanlarda kullanılmaktadır; Ülkede firmalar tarafından tercih edilen reklam şekilleri sırasıyla; yazılı medya, gazete ve dergiler, radyo, billboard'lar-tabelalar, ticari fuarlar, satış geliştirme literatürü (broşür, ilan, katalog vb.), etkinliklere sponsor olma ve televizyondur. Televizyon reklamları çoğu Makedon firması için çok pahalı olduğu için bu yolu genellikle yabancı firmalar, özellikle de tüketim malları için, kullanmaktadırlar.

Ülkede resmi devlet kanalı dışında 4 adet özel televizyon kanalı, uydu üzerinden yayın yapan 13 ulusal televizyon istasyonu ve 58 adet bölgesel ya da yerel yayın yapan özel televizyon istasyonu bulunmaktadır. Bölgesel istasyonların sayısı kablolu TV ile giderek artmaktadır. Ülkede 80 kadar bağımsız radyo istasyonu da bulunmaktadır.

Yazılı medya olarak, altı adet özel günlük Makedonca basılan büyük gazete, üç adet özel günlük Arnavutça basılan gazete bulunmaktadır. Ayrıca, her iki dilde de birçok özel dergi bulunmaktadır. Bunlardan biri olan Kapital, ekonomik ve finansal analizlere odaklanan haftalık bir yayındır. Belli başlı bütün medya güncellenmiş web sitelerine sahiptir ve giderek büyüyen bir online medya çıkışı bulunmaktadır. Sosyal medya ağı da giderek gelişmektedir.

Para Kullanımı

Ülkede 10 Mayıs 1993 yılından bu yana Makedonya Dinarı (MKD) kullanılmaktadır. Makedonya Merkez Bankası Dinar'ın kurunu Avro'ya göre saptamaktadır.

2015 yılı sonunda 1 MKD=56,37 \$, 1 MKD=61,37 €'dur.

Pasaport ve Vize İşlemleri

Makedonya Cumhuriyeti Türk vatandaşlarından vize istememektedir.

5. Adana Makedonya Dış Ticaret Verileri

Adana - Makedonya İhracat Verileri

2017 yılında Adana'dan Makedonya'ya gerçekleşen ihracatın bir önceki yıla göre 1.3 milyon dolar ve %47 oranında azalış gösterdiği görülmektedir. Adana'dan Makedonya'ya 2017 yılında 1.4 milyon dolarlık ihracat gerçekleşmiştir.

İhraç edilen başlıca ürünler; dokumaya elverişli maddeler ve bunlardan mamul eşya, adi metaller ve adi metallere eşya, kimya sanayii ve buna bağlı sanayii ürünleri, gıda sanayii müstahzarları, plastik ve plastik ürünleri; kauçuk ve kauçuk ürünleri, odun veya diğer lifli selülozik maddeler, muhtelif mamul eşya, makinalar ve mekanik cihazlar, elektrik malzemeler, deriler, köseleler, postlar, kürkler ve bu maddelerden mamul eşya, ağaç ve ahşap eşya; odun kömürü; mantar ve mantardan mamul eşya, araçlar, hava araçları, gemiler ve ilgili taşıma araçları, ayakkabılar, başlıklar, şemsiyeler, güneş şemsiyeleri, bastonlar, iskemle bastonlar, kemerler, kırbaçlar ve bunların aksanı, optik alet ve cihazlar, fotoğraf, sinema, ölçü, kontrol, ayar alet ve cihazları, tıbbi veya cerrahi alet ve cihazlar, bitkisel ürünler, taş, alçı, çimento, amyant, mika veya benzeri maddelerden

eşya; seramik mamulleri; cam veya cam eşya, mineral ürünler, canlı hayvanlar ve hayvansal ürünlerdir. (Bkz. Tablo 9)

Tablo 9 Adana - Makedonya İhracatında Başlıca Ürünler ve Verileri (Dolar)

ADANA - MAKEDONYA İHRACAT (Dolar)							
ÜRÜN GRUBU	2013	2014	2015	2016	2017	Değişim	Oran
DOKUMAYA ELVERİŞLİ MADDELER VE BUNLARDAN MAMUL EŞYA	3.178.139	2.229.189	1.686.659	1.808.800	928.508	-880.292	-49
ADI METALLER VE ADI METALLERDEN EŞYA	221.518	215.370	15.290	19.831	234.739	214.908	1.084
KIMYA SANAYİİ VE BUNA BAĞLI SANAYİİ ÜRÜNLERİ	108.925	404.122	291.512	448.788	140.376	-308.412	-69
GIDA SANAYİİ MÜSTAHZARLARI	77.329	73.711	307.730	64.903	101.139	36.236	56
PLASTİK VE PLASTİK ÜRÜNLERİ; KAUCUK VE KAUCUK ÜRÜNLERİ	376.565	458.982	95.577	114.390	22.049	-92.341	-81
ODUN VEYA DİĞER LİFLİ SELÜLOZİK MADDELER	636.327	356.176			10.321	10.321	
MUHTELİF MAMUL EŞYA	1.660	1.454	30.263	56.706	7.089	-49.617	-87
MAKİNALAR VE MEKANİK CİHAZLAR; ELEKTRİK MALZEMELER	24.611	52.570	35.615	30.856	2.177	-28.679	-93
DERİLER, KÖSELELER, POSTLAR, KÜRKLER VE BU MADDELERDEN MAMUL EŞYA;		235		937	476	-461	-49
AĞAÇ VE AĞŞAP EŞYA; ODUN KÖMÜRÜ; MANTAR VE MANTARDAN MAMUL EŞYA	126.381	168.637	60.315	37.636		-37.636	-100
ARAÇLAR, HAVA ARAÇLARI, GEMİLER VE İLGİLİ TAŞIMA ARAÇLARI	2.907	5.759	3.221	89.021		-89.021	-100
AYAKKABILAR, BAŞLIKLAR,ŞEMSIYELER, GÜNEŞ ŞEMSIYELERİ, BASTONLAR, İSKEMLE BASTONLAR, KEMERLER, KIRBAÇLAR VE BUNLARIN AKSAMİ		46.085		150		-150	-100
OPTİK ALET VE CİHAZLAR, FOTOĞRAF, SİNEMA, ÖLÇÜ, KONTROL, AYAR ALET VE CİHAZLARI, TIBBİ VEYA CERRAHİ ALET VE CİHAZLAR	467	548	1.902	13.377		-13.377	-100
BITKİSEL ÜRÜNLER	16.236	97.531	69.468	61.761		-61.761	-100
TAŞ, ALÇI, ÇİMENTO, AMYANT, MİKA VEYA BENZERİ MADDELERDEN EŞYA; SERAMİK MAMULLERİ; CAM VEYA CAM EŞYA	4.290	22.416	5.570			0	
MINERAL ÜRÜNLER	561	1.443				0	
CANLI HAYVANLAR VE HAYVANSAL ÜRÜNLER		78.711				0	
Genel Toplam	4.775.916	4.212.939	2.603.122	2.747.156	1.446.874	-1.300.282	-47

Kaynak: TÜİK

Adana - Makedonya İthalat Verileri

2017 yılında Adana'nın Makedonya'dan gerçekleştirdiği ithalatında bir önceki yıla göre 50 bin dolar ve %31 oranında azalış gösterdiği görülmektedir. Adana Makedonya'dan 2017 yılında 115 bin dolarlık ithalat gerçekleşmiştir.

İthal edilen başlıca ürünler dokumaya elverişli maddeler ve bunlardan mamul eşya, makinalar ve mekanik cihazlar; elektrik malzemeler, adi metaller ve adi metallerden eşyalardır. (Bkz. Tablo 10)

Tablo 10 Adana - Makedonya İthalatında Başlıca Ürünler ve Verileri (Dolar)

ADANA - MAKEDONYA İTHALAT (Dolar)							
ÜRÜN GRUBU	2013	2014	2015	2016	2017	Değişim	Oran
DOKUMAYA ELVERİŞLİ MADDELER VE BUNLARDAN MAMUL EŞYA	160.264		30.226	166.091	115.177	-50.914	-31
MAKİNALAR VE MEKANİK CİHAZLAR; ELEKTRİK MALZEMELER			24.414			0	
ADI METALLER VE ADI METALLERDEN EŞYA			242.464			0	
Genel Toplam	160.264	0	297.104	166.091	115.177	-50.914	-31

Kaynak: TÜİK

6. Sonuç ve Değerlendirmeler

Makedonya'nın 2017 yılında tüm dünyadan gerçekleştirdiği ihracat değeri 5.6 milyar dolar, ithalatı değeri ise 7.7 milyar dolardır. Bir önceki yıla göre ihracat ve ithalatında artış göstermiştir. Dış ticaret hacmi 13.3 milyar dolar olup, 2 milyar dolar dış ticaret açığı bulunmaktadır.

Makedonya'nın 2017 yılında en fazla ihraç ettiği ürünler arasında Reaksiyon başlatıcılar, hızlandırıcılar, katalitik müstahzarlar **birinci**, Santrifüjle çalışan kurutma, filtre, arıtma cihazları **ikinci**, İzole edilmiş tel, kablo, diğer izole edilmiş elektrik iletkenleri, fiber optik kablolar **üçüncü**, Oturmaya mahsus mobilyalar, aksam-parçaları **dördüncü**, Toplu halde yolcu taşımağa mahsus motorlu taşıtlar **beşinci**, Yaprak tütün ve tütün

döküntüleri **altıncı**, Demir/çelik sıcak hadde yassı mamulleri-genişlik 600mm. fazla **yedinci**, Demir/çelikten diğer tüpler, borular, içi boş profiller **sekizinci**, Elektrik kontrol, dağıtım tabloları, mücehhez tablolar **dokuzuncu**, Erkek/erkek çocuk için takım, takım elbise, ceket vs. **onuncu** sırada yer almaktadır.

Makedonya'nın 2017 yılında en fazla ithal ettiği ürünler arasında Platin, paladyum, rodyum, iridyum, osmiyum, rutenyum (ham, pudra vb.) **birinci**, Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar **ikinci**, Laboratuvarlarda, kimyasal/teknik işlerde kullanılan seramikten cihaz ve eşya **üçüncü**, Demir/çelik sıcak hadde yassı mamulleri-genişlik 600mm. Fazla **dördüncü**, İzole edilmiş tel, kablo, diğer izole edilmiş elektrik iletkenleri, fiber optik kablolar **beşinci**, Otomobil, steysin vagonlar, yarış arabaları **altıncı**, Tedavide/korunmada kullanılmak üzere hazırlanan ilaçlar (dozlandırılmış) **yedinci**, Elektrik enerjisi **sekizinci**, Kimya ve bağlı sanayide kullanılan kimyasal ürünler **dokuzuncu**, Gerilimi 1000 voltu geçmeyen elektrik devresi teçhizatı **onuncu** sırada yer almaktadır.

Makedonya'nın 2017 yılında dünya'ya olan ihracatında Almanya birinci sırada olup, Sırbistan ikinci, Bulgaristan üçüncü sırada yer almaktadır. Türkiye bu sıralamada 9. sırada yer almaktadır. İthalatında ise Almanya birinci sırada olup, Birleşik Krallık ikinci, Yunanistan üçüncü sırada yer almaktadır. Türkiye'nin bu 2017 yılı ithalatında sıralamada 7. sırada yer aldığı görülmektedir.

Makedonya ile ülkemiz genelinde ticaret ilişkimize baktığımızda 2017 yılında ticaret hacmimizin 462 milyon dolar düzeyinde olduğu ve 2017 yılında 360.3 milyon dolar değerinde gerçekleştirdiğimiz ihracatın bir önceki yıla göre % 4,7 oranında azaldığı, 101,1 milyon dolar düzeyinde olan ithalatımızın ise bir önceki yıla göre % 22,5 oranında arttığı görülmektedir.

2017 yılında Makedonya'ya en fazla ihraç ettiğimiz ürünler arasında Tedavide/korunmada kullanılmak üzere hazırlanan ilaçlar (dozlandırılmış) **birinci**, Alüminyum çubuk ve profiller **ikinci**, Diğer mobilyalar vb. aksam, parçaları **üçüncü**, Ekmek, pasta, kek, bisküvi vs. ile boş ilaç kapsülü mühür güllacı vs. **dördüncü**, Turunçgiller (taze/kurutulmuş) **beşinci**, Dokunmuş halılar, yer kaplamaları (kilim, sumak, karaman vb.) **altıncı**, Diğer örme mensucat **yedinci**, İzole edilmiş tel, kablo; diğer izole edilmiş elektrik iletkenleri; fiber optik kablolar **sekizinci**, Pamuk men (dokuma %85 < pamuklu 200g/m2 den fazla) **dokuzuncu**, Plastikten diğer eşya **onuncu** sırada yer almaktadır.

2017 yılında Makedonya'dan en fazla ithal ettiğimiz ürünler arasında Demir/çelik sıcak hadde yassı mamulleri-genişlik 600mm. fazla **birinci**, Baskı devreler **ikinci**, Ateşe dayanıklı tuğla, blok, karo, ateşe dayanıklı seramik eşya **üçüncü**, Pamuk men (dokuma, %85 >pamuklu, suni-sentetik karışık, 200g/m2 den ağır) **dördüncü**, Plastik emdirilmiş, sıvanmış, kaplanmış mensucat **beşinci**, Diğer devamsız sentetik liften dokumalar **altıncı**, Demir/çelik depolar, sarnıçlar, küvler (hacim>300lt) **yedinci**, Dokunmuş kordelalar, boldükler **sekizinci**, Demir/çelik yassı mamul, kaplı, sıvanmış (600mm. den geniş) **dokuzuncu**, Demiryolu taşıtlarının, tramvayların aksam-parçaları **onuncu** sırada yer almaktadır.

İhracat potansiyeli olan başlıca sektörler arasında gıda ve tarım ürünü, taze sebze/meyve, inşaat malzemeleri, tekstil/hazır giyim, makineler aksam ve parçaları, otomotiv ana ve yan sanayi, otomobil lastikleri, ilaç ve tıbbi malzemeler, beyaz eşya, kozmetik ve kişisel bakım ürünleri, hijyenik ürünler, mobilya, aydınlatma gereçleri, plastik ambalaj ürünleri, kağıt/karton ürünleri, elektronik ürünler, seramik ürünler, klimalar yer almaktadır.

İlimiz genelinde ticaret ilişkimize baktığımızda 2017 yılında Adana'dan Makedonya'ya gerçekleşen 1.4 milyon dolarlık ihracatın bir önceki yıla göre 1.3 milyon dolar ve %47 oranında azalış gösterdiği, 115 bin dolar düzeyinde olan ithalatımızın da bir önceki yıla göre 50 bin dolar ve %31 oranında azalış gösterdiği görülmektedir.

Adana'dan Makedonya'ya İhraç edilen başlıca ürünler; dokumaya elverişli maddeler ve bunlardan mamul eşya, adi metaller ve adi metallerden eşya, kimya sanayii ve buna bağlı sanayii ürünleri, gıda sanayii müstahzarları, plastik ve plastik ürünleri; kauçuk ve kauçuk ürünleri, odun veya diğer lifli selülozik maddeler, muhtelif mamul eşya, makinalar ve mekanik cihazlar, elektrik malzemeler, deriler, köseleler, postlar, kürkler ve bu maddelerden mamul eşya, ağaç ve ahşap eşya; odun kömürü; mantar ve mantardan mamul eşya, araçlar, hava araçları, gemiler ve ilgili taşıma araçları, ayakkabılar, başlıklar, şemsiyeler, güneş şemsiyeleri, bastonlar, iskemle bastonlar, kemerler, kırbaçlar ve bunların aksamı, optik alet ve cihazlar, fotoğraf, sinema, ölçü, kontrol, ayar alet ve cihazları, tıbbi veya cerrahi alet ve cihazlar, bitkisel ürünler, taş, alçı, çimento, amyant, mika veya benzeri maddelerden eşya; seramik mamulleri; cam veya cam eşya, mineral ürünler, canlı hayvanlar ve hayvansal ürünlerdir.

Adana'nın Makedonya'dan İthal ettiği başlıca ürünler dokumaya elverişli maddeler ve bunlardan mamul eşya, makinalar ve mekanik cihazlar; elektrik malzemeler, adi metaller ve adi metallerden eşyalardır.

Genel olarak incelediğimizde tekstil, makine-metal eşya, kimya sanayi, mobilya ve gıda sektörleri potansiyel olarak değerlendirilebilir.

7. Kaynaklar

T.C. Ticaret Bakanlığı

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK)

ITC-TradeMap